

TR71 BÖLGESİNİN SOSYO-EKONOMİSİ SEMPOZYUMU

9-10 MAYIS 2024

**KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ
İKTİSAT BÖLÜMÜ
<http://tr71sempozyum@kku.edu.tr>**

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTAPÇIĞI

“MEKÂN” VE İKTİSADÎ TEORİ: “KURULUŞ YERİ SEÇİMİ” KONUSUNDA KLÂSİK-ÖNCÜ YAKLAŞIM İLE DAVRANIŞSAL YAKLAŞIM ARASINDA BİR MUKÂYESE

Sorumlu yazar: Cengiz SAMUR

Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniv. İİBF, İktisat Bölümü.

Yağmur AKSAN

Y. Lisans öğrencisi, Kırıkkale Üniv. SBE İktisat Anabilim Dalı.

ÖZET

“Kuruluş yeri seçimi” teorisi ziraî ve sınaî işletmelerin coğrafya, bölge, şehir, mevki olarak nerede kurulacağını nasıl belirlendiğini konu alır. Kuruluş yeri açısından farklı alternatifler arasında seçimin firma yöneticilerince hangi esaslara göre yapıldığını izaha koyulur/izahı hedefler. “Bir müteşebbis işletme ya da fabrikasını nerede kuracaktır?” sorusuna cevap arar. İşletmenin kuruluş yeri seçiminin yönetici aktörlerce nasıl gerçekleştirildiğini izah ederken Ortodoks iktisat “coğrafya” ve “mekân” boyutunu ihmal etmekte, teorisini coğrafya ve mekândan kopuk sûrette inşâ etmektedir. Zira “tek tip coğrafya, mekân olduğunu” varsaymakta veya “coğrafya ve mekân itibarıyla farklılığın aktörlerin kararlarında bir değişme-tesir meydana getirmediği”ni kabul etmektedir.

“Kuruluş yeri seçimi” teorisi ve bölgesel iktisat disiplini ortodoks iktisada 2 yönden kuvvetli bir itirazdır: (ı) İktisadî analizlere “coğrafya” ve “mekân”ı dâhil etmek, işletme faaliyetleri açısından bu iki unsurun temel faktörlerden olduğunu kabul gerekir. (ıı) İktisadî yaklaşım, “ülke” - “bölge” dualizmi hususunda, “bölge” orjinli olmalıdır. İktisadî analiz konusu olarak “bölge” kendi başına bir bütün, yapı taşı birim sûretinde alınmalıdır. Bu minvalde iktisadî kalkınma olgusuna bakış bölgeden ülkeye, yerelden merkeze, tabandan (aşağıdan) yukarıya, mikrodan makroya istikametinde inşâ edilmelidir. Merkezî planlama-merkezî devlet esaslı değil, “bölge dinamikleri”ni harekete geçirme odaklı olmalıdır.

Kuruluş yeri seçimi perspektifinin ortaya çıkışı 19. yüzyılın ikinci çeyreğinde gerçekleşmiş ve tarihî olarak bölgesel iktisat bilim dalının doğuşu noktai nazarından mîlat olmuştur. Coğrafya ve mekân iktisadî teorilere zirâ ilk kez bu perspektifle birlikte girmiştir. Öncü çalışma Von Thünen’in 1826’da Almanca yayınladığı, kısaca “İzole Devlet” adlı kitabıdır. “İzole Devlet” kuruluş yeri seçimi ve bölgesel iktisat alanında klâsik yaklaşımın çekirdeğini oluşturur, İngilizcesi ancak 1966’da neşredilebilmiştir. İzole Devlet kaleme alındığında Alman sanayi inkılâbı henüz tecrübe ve Thünen tarafından müşâhede edilmemiştir. Klâsik yaklaşım dâiresinde Thünen yanında iki sîma öne çıkmaktadır: Alfred Weber ve August Lörsch. Kuruluş yeri seçimi perspektifinin zirâî işletmeler açısından mimarı Thünen, ancak *sınaî işletmeler açısından* ise Weber ve Lörsch’tür.

Kuruluş yeri seçimi ve bölgesel iktisat çizgisinde klâsikleri neoklâsik anlayış takip eder ki burada “sınaî kümelenme” olgusunu “pozitif dışsal ekonomiler”e dayalı olarak izah eden A. Marshall vurgulanmalıdır. Çizgi neoklâsiklerden sonra “davranışsal yaklaşım” ile devam eder. Davranışsal yaklaşım işletmelerin kuruluş yeri seçimi *üzerinde insanın beşerî-psikolojik bir varlık oluşunun* rol ve etkilerini merkez alır. Davranışsal yaklaşım çığırı H. A. Simon’un 1955’te yayınlanan eseri ile açılmıştır. Zirâ Simon bu makâlesinde fertlerin iktisadî tercihlerini “sınırlı rasyonelite” varsayımı altında açıklamaya çalışır. Kuruluş yeri seçimi-bölgesel iktisat alanında çizgi yapısalcı yaklaşım, sonrasında P. Krugman tarafından 1990’larda inşâ edilen “yeni iktisadî coğrafya” (NEG) perspektifleri ile devam etmektedir.

Bu tebliğde, iktisadî düşünce tarihi zemininde, “kuruluş yeri seçimi” konusunda klâsik-öncü yaklaşım ile davranışsal yaklaşım mukâyese edilecektir. Klâsik-öncü yaklaşım tetkik edilirken

Von Thünen, A. Weber, A. Lorsch'ün görüŖleri üzerine odaklanılacaktır. DavranıŖsal yaklaŖım konusunda H. A. Simon, A. Pred, M. A. Hurst üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Thünen, kuruluŖ yeri seçimi, İzole Devlet, klâsik yaklaŖım, davranıŖsal yaklaŖım.

TR71 BÖLGESİ DIŞ TİCARET GELİŞMELERİ VE GÖÇ EĞİLİMLERİ

Prof. Dr. Adem ÜZÜMCÜ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İİBF, Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü

Kerem ÖZBEY

Ticaret Bakanlığı, Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü, Ankara

ÖZET

Türkiye birçok gelişmekte olan ülke gibi iktisadi açıdan kalkınmak ve zengin ülkeler arasında yer almayı hedeflemektedir. Türkiye'nin 1980 sonrası izlediği dışa açık büyüme modeli, kalkınma ve sanayileşme politikaları bağlamında dış ticaretini, özellikle ihracatını artırma çabası içine girdiği söylenebilir. Bu bağlamda Türkiye, 1980 sonrası izlediği neo-liberal ekonomi politikaları ve kalkınma/saniyeleŐme politikaları çerçevesinde hem GSYİH düzeyi ve kişi başına gelirini, hem de ihracatını artırmıŐ, ayrıca ihracatında önemli ölçüde yapısal dönüşüm yaşanmıştır. Bu olumlu gelişmelere rağmen 1980 sonrası dönemde Türkiye'de coğrafi bölgeler arasında gelişmişlik farkları giderek artmıştır. Türkiye'nin sanayisinin, üretim ve ihracatının lokomotifi olan Marmara Bölgesi yanı sıra Ege ve Akdeniz bölgeleri hızla gelişmiş, buna karşılık Doğu, Güneydoğu, İç Anadolu ve Karadeniz bölgesinde, özellikle bu bölgelerin bazı illerinde sosyo-ekonomik açıdan gerilemeler görölmüŐtür. Bu bağlamda örneğin, İç Anadolu bölgesinde yer alan bazı illerde gerek dış ticaretin yetersiz kalması ve gerekse bölge illerinden yakın metropollere ve ülkenin gelişmiş illerine doğru bir göç olgusu gibi bazı sosyo-ekonomik olumsuzluklar ortaya çıkmıştır.

Türkiye, Avrupa Birliği (AB)'ne uyum sürecinde illerin ve bölgelerin sınıflanmasında AB'nin İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflamasını (İBBS) benimsemiŐtir. Bu çerçevede 2002 yılında Türkiye'de Düzey 3 (NUTS 3) olarak kabul edilen 81 il, bu illerin Sosyo-Ekonomik Gelişme Endeksi (SEGE) yanı sıra coğrafi yakınlıkları dikkate alınarak 26 adet Düzey 2 (NUTS 2) bölgesi olarak tasnif edilmiştir.

Bu çalışmada, coğrafi olarak İç Anadolu bölgesinde yer alan ve Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Aksaray ve Niğde illerini kapsayan TR71 kodlu Düzey 2 bölgesinin son on yıldaki dış ticaret gelişmeleri ve bu illerin göç eğilimleri ele alınmaktadır. TÜİK verilerine göre TR71 Bölgesi içinde yer alan 5 ilin (ihracat yapan firmanın bulunduğu ile göre) 2023 yılı toplam ihracatı sadece 681 milyon dolar olmuş ve en az ihracatı Kırıkkale ili gerçekleŐtirmiŐtir. TÜİK'in yeni yayınlamaya başladığı faaliyet illerine göre ihracata bakıldığında TR71 bölgesindeki bu 5 ilin toplam ihracatı, 2023'de 2 milyar 454 milyon dolar olarak tespit edilmiştir. Bu yeni sınıflama biçimine göre 2023'te TR71 Bölgesi illeri içinde en fazla ihracatı Aksaray (1,6 milyar dolar), en az ihracatı ise 129 milyon dolar ile Nevşehir gerçekleŐtirmiŐtir. Öte yandan TÜİK verilerine göre TR71 bölgesi illeri içinde Kırıkkale ve Kırşehir'in bu dönemde genel olarak göç verdiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte son birkaç yılda bölge illerinde nüfus artışının ve göç eğiliminin zayıfladığı dikkat çekmekte, hatta 2023'te bölge illerinin toplam nüfusunun arttığı görölmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dış Ticaret, Göç Eğilimleri, TR71 Bölgesi.

TR71 BÖLGESİNİN KALKINMA PROBLEMLERİ VE SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK ENDEKSİNİN (SEGE) GELİŞİMİ

Prof. Dr. Adem ÜZÜMCÜ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İİBF, Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü

Arş. Gör. Nur KOÇ

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İİBF, Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü

ÖZET

Geçmişten günümüze Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin istikrarlı ve sürdürülebilir büyüme amaçlarının nihai hedefi olarak kalkınmak ve zengin ülkeler arasında yer almak gibi önemli bir amacı bulunmaktadır. Türkiye gerek sektörel bazda gerekse bölgesel bazda kalkınma planları yoluyla bu hedefini gerçekleştirme yönünde çabalarını sürdürmektedir. Ancak bu çabalara rağmen değişik nedenlerle kalkınma planlarında belirlenen niceliksel hedeflere ulaşamadığı gibi ortaya konan bazı sosyoekonomik göstergeler, Türkiye'nin farklı bölgelerinde farklı sosyoekonomik gelişmişlik düzeylerinin varlığına işaret etmektedir. Gelişmiş ülkelerde daha az düzeyde, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelere daha belirgin biçimde ortaya çıkan bölgesel dengesizlikler, aslında ülkenin ve özelde bölgenin kalkınma problemleri olarak da değerlendirilebilir. Bu bağlamda örneğin ülke ortalamasına göre bir bölgede işsizlik, enflasyon gibi makroekonomik göstergelerin daha yüksek olması, bölgede gelir dağılımının daha bozuk olması, bölgeden büyük şehirlere doğru göç olması kalkınma problemleri olarak değerlendirilebilir. Bölgesel kalkınma problemleri bölgede yaşayan vatandaşlar açısından sosyoekonomik fırsat eşitsizliklerinin sürmesi anlamına gelmektedir.

Türkiye'nin bölgesel dengesizlik ya da kalkınma problemleri yaşayan bölgelerinden biri de, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Aksaray ve Niğde olmak üzere 5 ili kapsayan TR71 kodlu Düzey 2 (NUTS II) bölgesidir. Bu bölge, Türkiye'deki 26 adet Düzey 2 bölgesi arasında sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi açısından 18. sırada bulunmaktadır. 1969'da ilk olarak Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), daha sonra Kalkınma Bakanlığı ve günümüzde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yapılan analizlerle oluşturulan ve en son 2017 yılı itibarıyla açıklanan illerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi (SEGE) değerlerine göre bu bölgedeki iller, 81 il içinde sırasıyla 33 (Kırıkkale), 40 (Nevşehir), 43 (Kırşehir), 51 (Aksaray) ve 57. (Niğde) sırayı almaktadır.

Bu çalışmada, TR71 Bölgesine ait farklı yıllarda açıklanan SEGE değerleri yoluyla bölge illerinin kalkınma sürecinde yaşadıkları sosyo-ekonomik problemler araştırılmaktadır. Bu çerçevede TR71 bölgesi illerinin SEGE endeksi değerleri, Türkiye ve diğer Düzey 2 bölgeleri ile genel olarak karşılaştırılmakta ve bölgenin bazı sosyoekonomik göstergelerine yer verilmektedir. Ayrıca SEGE'nin alt bileşenleri (demografik göstergeler, mali göstergeler, istihdam göstergeleri v.b) bazında TR71 bölgesi verileri üzerinde durularak bölgenin kalkınma problemleri ile SEGE arasındaki ilişki araştırılmaktadır. Çalışma sonuçları bağlamında bölge illerinin SEGE değerleri ile bölgenin kalkınma problemleri arasında yakın ilişki olduğu tahmin edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel Dengesizlikler, Kalkınma Problemleri, Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi (SEGE), TR71 Bölgesi.

AVRO BÖLGESİNDE KUZHEY VE GÜNEY KUTUPLAŞMASI: AMPİRİK BİR

ÇALIŞMA

Ezgi ARDIÇ

Marmara Üniversitesi

Prof. Dr. İmre SABAHAT ERSOY

Marmara Üniversitesi, Avrupa Araştırmaları Enstitüsü, Avrupa Birliği İktisatı Anabilim Dalı

ÖZET

Avro Bölgesi kurulurken uyulması gereken belirli kriterler belirlenmiştir. Bunlar, Maastricht yakınsama kriterleri adı verilen beş başlık altında incelenen: enflasyon oranı kriteri, faiz oranı kriteri, bütçe açığı kriteri, kamu borcu kriteri ve kurun belli bir bandın içinde kalmasıdır. Ancak bazı ülkeler bu kriterleri karşılamıyorken Avro Bölgesine alınmıştır. Avro Bölgesi'nin devamlılığının sürdürülebilmesi için yakınsama kriterlerinin karşılanması elzemdir. Ülkeler makroekonomik açıdan yakınsamayı sağlamadığı için meydana gelen krizlerde maruz kalınan şokların etkisi daha yüksek olmaktadır. Avro Bölgesi'nde makroekonomik kutuplaşmanın varlığı avronun geleceğini tehdit etmektedir. Kutuplaşmanın varlığı altında avronun sürdürülebilirliği tehlike altında olacaktır. Bu nedenle çalışmada, Avro Bölgesinde makroekonomik yakınsamanın var olup olmadığı test edilmiştir. Araştırmada, Avro Bölgesi ülkelerinin 1999-2020 yılları arasındaki 22 yıllık veri setinden faydalanılmıştır. İncelemeye söz konusu ülkeler BM M49 numaralı sınıflandırmaya tabi tutularak bölgelere ayrılmıştır. Makroekonomik yakınsama veya ıraksama durumunun varlığı, bu bölgeler ve bütün için panel veri analizi yöntemi aracılığıyla test edilmiştir.

Analiz sonucunda, Avro Bölgesi ülkeleri arasında yakınsamanın varlığı bulunamamıştır. Analiz sonucunda vardığımız bulgular, Avro Bölgesi'nde makroekonomik açıdan ülkelerin birbirinden farklılaşma eğilimi altında olduğunu bizlere işaret etmektedir. Bu durum, ülkeler arasında uygulanan ekonomi politikalarının birbiri ile örtüşmediğini ve yapısal özelliklerinin farklılığını anlamada yardımcı olmaktadır. Elde ettiğimiz sonuçların ışığında, Avro Bölgesi'nde ekonomik politikaların uyumu ve bölgeler arasındaki ekonomik istikrarı güçlendirmek için önerilerde bulunmak mümkündür. Ülkeler arası ekonomik entegrasyon geliştirilmeli ve politikaların uyumlu bir şekilde uygulanması sağlanmalıdır. Kutuplaşmanın varlığı altında uygulanan ekonomik politikaların etkinliğinin artırılması gerekmektedir. Ayrıca borç yönetimi stratejilerinin geliştirilmesi gerekmektedir ve böylece ülkeler arasındaki ekonomik dengesizliklerin azaltılması hedeflenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Avro Bölgesi, Yakınsama, Panel Veri Analizi, Ekonomik ve Parasal Birlik

TR71 BÖLGESİNDE TARIM SEKTÖRÜ REKABET GÜCÜ: BALASSA ENDEKSİ ANALİZİ

Aybüke AKÇAY

Araştırma Görevlisi, Nişantaşı Üniversitesi

ÖZET

Tarım ve ormancılık sektörünün ekonomik katma değer yaratma gücün düşük görülmesi çoğu gelişmekte olan ülke gibi Türkiye için de büyük bir sorun teşkil etmektedir. Çünkü tarım sektörü birinci elden kullanım değeri yüksek ürünler üretmektedir. Bu sektörün çıktı ürünleri hammadde olarak kullanıldığında ise ikinci elden katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesini desteklemektedir. Bu bildirinin yazılma amacı tarım ve ormancılık sektörüne yönelik TR71 Düzey 2 bölgesinin Türkiye geneline oranla rekabet gücünün belirlenmesidir. Bu çalışmada TÜİK Bölgesel Veri İstatistikleri 2013-2022 verileri incelenmiş ve Balassa'nın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler endeksi kullanılmıştır.

Balassa'nın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler endeksi:

$$X_{ij}/\Sigma X_{nj} / X_{it}/\Sigma X_{nt}$$

Olarak formüle edildiği takdirde endeks değişkenlerinin temsil ettiği değerler aşağıdaki gibi açıklanacaktır;

X_{ij} = i bölgesinin j malı ihracatını

X_{nj} = n ülkesinin j malı ihracatını

X_{it} = i bölgesinin toplam ihracatını

X_{nt} = n ülkesinin toplam ihracatını ifade etmektedir.

TR71 düzey bölgesinin ve ayrı ayrı şehirlerinin Türkiye geneli ihracat ve ithalat değerleri ile karşılaştırıldığı bu çalışmada endeks değerlerinin yorumlanması için aşağıdaki tasnif yöntemi kullanılmıştır:

$0 < BI \leq 1$ ise rekabet gücünün olmadığını,

$1 < BI \leq 2$ ise zayıf rekabet gücünün olduğunu,

$2 < BI \leq 4$ ise orta düzeyde rekabet gücünün olduğunu ve

$BI > 4$ ise güçlü rekabet avantajının olduğunu belirterek farklı bir referans aralığı ortaya koymaktadır.

Bu endeks ve yorum tasnifine göre TR71 bölgesinin tarım ve ormancılık sektörü alanında 2013-2022 arası dönemi istikrarlı geçirmediği söylenebilmektedir. Bölge 2013 yılında 1 puanın üzerinde olarak rekabet gücünün olduğunu gösterse de özellikle 2018 yılından itibaren bir düşüş eğilimine girmiştir. Şehir özelinde bakıldığında ise Niğde ili tarım ve ormancılık sektöründe 2013-2022 döneminde her sene 1 puanın üzerinde kalmayı başarmış, 2022 yılında ise 4 puanı aşarak güçlü rekabet avantajının olduğunu kanıtlamıştır. Bu bulgular, bölgenin tarım sektöründeki potansiyelini değerlendirmek ve gelecekteki stratejik planlamaları yönlendirmek için önemli bir göstergedir.

Anahtar Kelimeler: Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler (RCA), Balassa Endeksi, Tarım ve Ormancılık

COVID-19 ÖNCESİ VE SONRASINDA KAPADOKYA TURİZMİ

Elvan ERDEMİR ERGÜN

Öğr.Görv. Kırıkkale Üniversitesi, Keskin Meslek Yüksekokulu

ÖZET

COVID-19 salgını, küresel turizmi derinden etkileyerek Kapadokya gibi dünyaca ünlü turizm destinasyonlarının daha önce benzeri görülmemiş koşullara uyum sağlamasını gerekli kılmıştır. Bu makalede Covid-19 salgını öncesi ve sonrasında Kapadokya turizminin dönüşümü, gelen turist sayıları ve elde edilen gelir kapsamında incelenmekte ve bölgenin pandemi gibi beklenmedik olaylar karşısındaki direnci ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

2019 yılında Çin'in Vuhan kentinde ortaya çıkan Covid-19 salgını öncesi Kapadokya, gerek Çin gibi Uzak Doğu bölgelerinden gerekse dünyanın diğer bölgelerinden çok sayıda turist ağırlayan önde gelen global turizm destinasyonlarından biri olarak her geçen gün daha da gelişmekteydi. Salgınla birlikte Kapadokya bölgesi turizmde daha önce eşi benzeri görülmemiş bir duraklama ve ekonomik sıkıntı yaşanmıştır. Seyahat kısıtlamaları, sınırların kapatılması ve karantina tedbirleri, turist sayısında hızlı bir düşüşe neden olmuş ve hızla gelişmekte olan turizm sektörünü sekteye uğratmıştır. Bu da bölgede temel geçim kaynağı turizm olan halkın ekonomik açıdan zorluklarla karşı karşıya kalmasına neden olmuştur. Bu dönemde bölgedeki neredeyse tüm turizm işletmeleri geçici olarak kapanmak zorunda kalmış ve dolayısıyla pek çok turizm çalışanı da işlerini kaybetmiştir.

Tam 2 yıl süren bu uzun duraklama döneminin ardından Covid-19 vaka sayılarının azalmasıyla başlatılan kademeli normalleşme süreciyle birlikte Kapadokya hızlı bir toparlanma sürecine girmiştir. Kısıtlamaların hafiflemesi ve aşılama çalışmalarının hızlanmasıyla bölgede turist sayısında toparlanma işaretleri görülmeye başlanmıştır. Bununla birlikte, devam eden uluslararası seyahat kısıtlamaları nedeniyle iç turizmdeki canlanma çok daha hızlı olmuştur. Ülke sınırlarının tek tek açılmasıyla yabancı turist sayıları da giderek artmaya başlamıştır. Bununla birlikte, özellikle kış aylarında çok sayıda Uzak Doğulu turist ağırlayan Kapadokya'da Çin'in sınırlarını çok daha geç açması nedeniyle Uzak Doğulu turist sayısında önemli bir düşüş kaydedilmiş ve hala eski sayılara ulaşamamıştır.

Covid-19'un Kapadokya ekonomisi üzerindeki etkisi derin olup pandemi sırasında gelirlerde keskin bir düşüş yaşanmıştır. İlk toparlanan iç turizm, Kapadokya ekonomisinin ihtiyaç duyduğu can suyunu sağlamasına rağmen yabancı turist sayısındaki büyük düşüş bölge turizmini önemli ölçüde olumsuz etkilemiştir. Bölge, pandemi sonrası dünyanın ekonomik sorunlarıyla mücadele ederken, işbirliği, yenilikçilik ve sürdürülebilir uygulamalar, Kapadokya'da turizmin uzun vadeli gelişimini sağlamanın anahtarı olacaktır.

Anahtar kelimeler: Covid-19 sonrası turizm, Kapadokya turizmi, pandemi sonrası ekonomi

ORTA ANADOLU BÖLGESİ İLLERİNİN PEST ANALİZİ ile KARŞILAŞTIRILMASI

Öğr. Gör. Dr. Serap BOLAYIR

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Şarkışla Aşık Veysel MYO

Prof. Dr. İlhan EROĞLU

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü

ÖZET

İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS), Avrupa'da 1970'lerde başlayan bir coğrafi kodlama sistemidir. Bu bölgesel birimlerin asıl amacı; bölgesel tabanlı olacak şekilde istatistikleri toplamak, sosyoekonomik analizler yapmak ve topluma yönelik bölgesel politikaların çerçevesini oluşturmaktır. İstatistiki bölgelerin tanımlanmasında; nüfus, coğrafya, bölgesel kalkınma planları, temel istatistiki göstergeler ve illerin sosyoekonomik gelişmişlik sıralaması gibi temel faktörler kullanılmakta ve karakteristik olarak benzerlik gösteren iller bir araya getirilmektedir. Türkiye de Avrupa Birliği (AB)'ne uyum süreci doğrultusunda; geleneksel olarak kullanılan 7 coğrafi bölgeye ek olarak, 2002 yılı itibariyle yeni bir bölge sınıflandırma yöntemi uygulamaya başlamıştır. Türkiye'nin 12 istatistiki bölgesinden biri olan Orta Anadolu Bölgesi (TR7), Kırıkkale ve Kayseri alt bölgelerinden oluşmaktadır. Kırıkkale alt bölgesi (TR71) Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir ve Kırşehir illerini kapsarken; Kayseri alt bölgesi (TR72) ise Kayseri, Sivas ve Yozgat illerini kapsamaktadır.

PEST Analizi; stratejik yönetim süreci için yapılan dış çevre analizinde, makro düzeydeki çevresel faktörlerin analizidir. Bu analiz; dikkate alınması gereken politik, ekonomik, sosyolojik ve teknolojik çevresel faktörleri tespit etmede kullanılan bir tekniktir. Gerek alan yazında gerekse kalkınma ajansları çalışmalarında genellikle GZFT (SWOT) Analizi (incelenen kuruluşun, tekniğin, sürecin veya durumun güçlü ve zayıf yönlerini ve dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditleri belirlemede kullanılan bir teknik) kullanılmaktadır. Çalışmanın bu yönüyle fark yaratacağı ümit edilmektedir. Orta Anadolu Bölgesi (TR71 ve TR72) illerini PEST Analizi ile inceleyip kıyaslamak suretiyle; ilgili kalkınma ajansları ve yerel yönetimlere faydalı olabilmek amacıyla yürütülen çalışmada; il ve bölge bazında verilere Ahiler Kalkınma Ajansı (AHİKA), Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (ORAN) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) internet sitelerinden erişim sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Orta Anadolu Bölgesi, Kalkınma Ajansları, PEST Analizi

TR71 BÖLGESİNDEKİ MESLEKİ BİRLİKLERİN KALKINMA SÜRECİNDE STRATEJİK ROLÜ: BİR İHTİYAÇ ANALİZİ

Arş. Gör. Alper ATALAR

Düzce Üniversitesi, Akçakoca Bey Siyasal Bilgiler Fakültesi, İktisat Bölümü

ÖZET

TR71 Düzey 2 Bölgesi, tarımsal üretim ve hayvancılık faaliyetleri bakımından kilit rol oynayan bir bölge olma özelliği taşımaktadır. Bu faaliyetlerin sürdürülebilir olması ise bölgede faaliyet gösteren mesleki birliklerin örgütleniş biçimiyle doğrudan ilişkilidir. Mesleki birlikler, bölgede bulunan tarımsal üretim ve hayvan yetiştiriciliği faaliyetlerinin yönetiminde ve geliştirilmesinde kritik öneme sahiptir. Bu birlikler, çiftçi ve hayvan yetiştiricilerin karşılaştıkları zorlukları birlikte ele almalarını sağlamak, bilgi ve tecrübelerini birbirleri ile paylaşmalarına aracılık etmek, ortaya koydukları ürünlerin daha kolay pazarlanmasına olanak tanıyan unsurları artırmak ve politika yapımcılarla olan etkileşimlerini geliştirmek gibi işlevlere sahiptir. Mesleki birliklerin örgütlenmeye yönelik çabaları, çiftçilerin ve hayvan yetiştiricilerin farkındalık düzeyini artırarak verimliliğin artmasına yardımcı olmakta ve işletmelerin sahip oldukları sermaye yapısını güçlendirerek karlılık üzerinde olumlu etkiler bırakmaktadır. Yapılan araştırmalar, yüksek örgütlenme düzeyine sahip bölgelerin tarımsal üretim bakımından daha etkin ve verimli olduğunu buna ilave olarak maliyetlerde de önemli derecede iyileşmeler olduğunu göstermektedir. Bu sebeple, mesleki birliklerin güçlendirilip etkin bir biçimde yönetilmesi ve yapısal sorunlarının giderilmesi bölge kalkınması açısından hayati bir öneme sahiptir. İhtiyaç analizi göz önüne alındığında, mesleki birliklerin kapasitelerinin artırılması ve faaliyet alanlarının genişletilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede, birliklerin finansal ve idari yönden desteklenmesi, üretim kapasitelerinin artırılması ve tarımsal ürünlerin markalaşmasına yönelik teşviklerin artırılması gibi yollar izlenmelidir. Bu çalışma, TR71 Bölgesi'nde mesleki birliklerin kalkınma sürecindeki rolünü vurgulamakta ve bu iki sektörün bölgedeki sürdürülebilirliğini sağlaması amacıyla atılması gereken adımlara yönelik bir yol haritası olma özelliğine sahiptir. Bu kapsamda, bölgedeki tarımsal kalkınma olanaklarını artırmaya yönelik çalışmalara örnek teşkil etmekte ve daha sürdürülebilir bir tarım ve hayvancılık sektörü oluşturulmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, İktisadi Kalkınma, Mesleki Birlikler, Örgütsel İletişim

AVRUPA BİRLİĞİ KOPENHAG EKONOMİK KRİTERLERİNİN TÜRKİYE VE DİĞER ADAY ÜLKELER TARAFINDAN KARŞILANMASI

PROF. DR. T. MESUT EREN-BİLGEHAN GÖRGEÇ

(Marmara Üniversitesi)

ÖZET

İkinci Dünya Savaşı'nda büyük bir tahribata uğrayan Avrupa Devletleri'nin, Schuman Doktrini'ne dayanarak kömür ve çeliği barışın araçları olarak kullanma arzularıyla tohumları atılan Avrupa Birliği, uluslararası bir entegrasyon modelini ifade eder. Avrupa Birliği, ilk olarak 1993 yılında yapılan Kopenhag zirvesinde Orta ve Doğu Avrupa genişlemesi için Kopenhag kriterlerini ortaya koymuş, daha sonra bütün aday ülkelerin tamamlanması için bir gereklilik haline getirmiştir. Siyasi, ekonomik ve topluluk mevzuatının benimsenmesi olmak üzere üç ana gruptan oluşan kriterlerden ekonomik kriterin yerine getirilmesi, Topluluğa tam üyeliğin gerçekleşmesi için önem teşkil etmektedir. Ekonomik kriterin tamamlanması, AB adayı statüsünde bulunan ülkelerin ekonomik performansları doğrultusunda farklılık göstermektedir. Bu çalışmada, Türkiye'nin Kopenhag ekonomik kriterlerini tamamlamasındaki performansı, AB adayı ülkelerle karşılaştırmalı olarak incelenecektir. Karşılaştırma esnasında, ülkelerin Ortaklık Anlaşması, İstikrar ve Ortaklık Anlaşması imzalaması veya aday statüsü kazanması akabinde ekonomik faaliyetlerinin iyileşmesine katkısı olup olmadığı; ülke raporları, ekonomik göstergeler ve siyasi konjonktür ışığında 2013-2022 dönem aralığı için analiz edilecektir. Çalışmanın birinci hipotezi, Avrupa Birliği uyum sürecinin etkisiyle aday ülkelerin ekonomilerinin pozitif yönde ilerleme kaydetmesidir. Çalışmanın ikinci hipotezi Türkiye'nin Avrupa Birliği'nin Kopenhag ekonomik kriterlerini tamamlamakta diğer aday ülkelere göre daha iyi bir konumda olduğudur. Hipotezlerin değerlendirilmesi, belirlenen göstergeler üzerinden karşılaştırmalı grafikler kullanılarak yapılacak; bunun yanı sıra, KruskalWallis H testi ve Mann-Whitney U testlerinin uygulanması ve korelasyon analizi de değerlendirme metodolojisine dahil edilmiştir.

BÖLGESEL KALKINMADA DIŞ TİCARETİN ÖNEMİ: TR 71 ÖRNEĞİ

Soner ESMER

Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZET

Dış ticaret küresel anlamda ÷lke ekonomilerin büyüme ve kalkınmasında belirleyici bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Bu etki sadece küresel düzeyde değil aynı zamanda bölgesel kalkınma için de önem arz etmekte ve bölgelerin gelişimine katkı sağlamaktadır. Her bölgenin ekonomik ve sosyal anlamda çeşitlilik göstermesi ekonomiye katkı düzeylerinin de farklılaşmasına yol açmaktadır. TR71 bölgesi, Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerini kapsayan Düzey 2 bölgelerinin içinde yer almaktadır. Bu çalışmada öncelikle bölgesel kalkınmanın önemi vurgulanmaktadır. Ardından bölgenin dış ticaret yapısı genel hatlarıyla analiz edilmektedir. Bu kapsamda bölgenin dış ticaret hacmi, dış ticaretin sektörel bileşimi ve ticaret yaptığı ÷lkeler gibi önemli faktörler incelenmektedir. Bu çalışma, TR71 Bölgesi'nin dış ticaret potansiyelini ve bölgesel kalkınmaya olan katkısını anlamak için önemli bir adım olmaktadır. Sonuçları bölgenin ekonomik stratejilerini belirleme ve bölgesel kalkınma politikalarını güçlendirme açısından değerli olmakla birlikte bölgenin dış ticaretinin gelişebilmesi için uygulanabilecek yöntemler ele alınmaktadır.

SOSYAL KALKINMADA SİVİL TOPLUM KURULUŞLARIN YERİ VE BİR İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ:

KADIN DAYANIŞMA VE DESTEKLEME DERNEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Müzeyyen ÖZHAVZALI

Kırıkkale Üniversitesi –Fatma Şenses Sosyal Bilimler MYO– İşletme Bölümü

ÖZET

Kalkınma, tüm ülkelerin gündeminde olan konulardan biridir. Zamanla kalkınmanın kapsamı değişmiş ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri ortaya çıkmıştır. Kalkınmanın sürdürülebilir olması ve refahın yükseltilmesi için ekonomik düzenlemeler tek başına yetersiz kalmaktadır. Sosyal alanda düzenlemelerin yapılması, hizmetlerin erişilebilir olması, her kesimin üretime katılabilmesi bütüncül ve sürdürülebilir sosyal kalkınma için önemli noktalaradır.

Diğer yandan, merkezi kamu hizmetlerinin yerele ulaşmasında ihtiyaçların tespiti ve artan bürokratik süreçler gibi çeşitli zorluklar yaşandığı bilinmektedir. Bu nedenle özellikle yerel kalkınmanın sağlanmasında yerel kuruluşların daha aktif olması beklenmektedir. Bu bağlamda Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK) da kalkınma sürecinde önemli rolleri bulunmaktadır. STK'nın yerele ulaşması, hizmet götürmesi, vatandaşlarla birebir iletişime geçmesi daha kolaydır. Bu nedenle STK'nın yürüttüğü projelerle her düzeyde kalkınmaya destek olabildiğini de görülmektedir.

Diğer yandan, kalkınmanın sağlanması için toplumun tüm kesimlerinin üretim süreçlerinde aktif olarak yer alması gerekmektedir. Bu noktada dünya nüfusunun yaklaşık yarısını oluşturan kadınların da kalkınma sürecine dahil edilmesi önemlidir. Kadınların mesleki ve teknik eğitimleri, istihdama katılmaları, sosyal içermelerinin desteklenmesi hem kadınların sosyal statülerinin gelişmesini hem de kalkınmanın sürdürülebilirliği için nüfusun çoğunluğunun üretime katılmasının sağlanmasında önemli yollardan biridir.

Bu çalışmanın amacı kadınların mesleki ve teknik olarak eğitimlerini, üretime katılmalarını destekleyen sivil toplum kuruluşlarının yerel kalkınmaya etkisinin değerlendirilmesidir. Bu kapsamda, TR70 Bölgesinde Kırıkkale ilinde kadınların mesleki ve teknik olarak eğitimlerine, istihdama katılmalarına, sosyal içermelerine yönelik destekleri ile öne çıkan Kadın Dayanışma ve Destekleme Derneği (KDDD) bir STK'nın faaliyetleri incelenmiştir. Kadınların mesleki ve teknik eğitimlerini, sosyal içermelerini destekleyen sivil toplum kuruluşlarının yerel kalkınma üzerindeki etkisi tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yerel kalkınma, Sosyal Kalkınma, Sivil toplum kuruluşları, Kadın, Sosyal içirme

KIRIKKALE İLİ KESKİN İLÇESİNİN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KAPSAMINDA YAVAŞ ŞEHİR (CITTASLOW) POTANSİYELİNİN SWOT ANALİZİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Selin ALTUN

İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Öğrencisi

Prof. Dr. Metin TOPRAK

Haliç Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü

Doç. Dr. İhsan KURAN

Harran Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü

Dr. Reza BEHJATI

İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Öğrencisi

Doç. Dr. Suna Muğan ERTUĞRAL

İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, İktisat Bölümü

Prof. Dr. Yüksel BAYRAKTAR

Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi/İktisat Bölümü

ÖZET

Kaynakların hiç bitmeyecekmiş gibi kullanılması, dünyayı sürdürülemez bir yaşam biçimine doğru sürüklemiştir. 20 yüzyılın sonunda insan vicdanı harekete geçerek, gelecek kuşaklara kıt kaynakları aktarmak için sürdürülebilir bir kentleşme yaklaşımı benimsenmiştir. Bu yaklaşımlardan biri de yavaş şehirlerdir. 1999 yılında yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla ortaya çıkan yavaş şehir yaklaşımı, günümüzde gittikçe artan bir öneme sahiptir. Türkiye’de 22 ilçe yavaş şehir olarak ilan edilmiş ve 8 ilçenin ise adaylık süreci devam etmektedir. Çalışmanın konusunu oluşturan Keskin ilçesi geçmişten günümüze kadar korunarak gelmiş tarihi, soyut ve somut kültürel miraslarıyla dikkat çekmektedir. Yavaş şehir yaklaşımının Keskin ilçesinin sürdürülebilir bir anlayışla yerel kalkınmasına, ekonomik gelişimine yavaş şehir hareketinin katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada; Keskin ilçesi (Kırıkkale) için sürdürülebilir bir yerel kalkınma aracı olarak yavaş şehir potansiyeli araştırılması planlanmaktadır. Uluslararası Cittaslow Birliği’nin belirlediği kriterler kapsamında, Keskin ilçesinin yavaş şehir potansiyelinin SWOT analizi çerçevesinde değerlendirilmesi öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kırıkkale, Keskin, Sürdürülebilirlik, Yavaş Şehir, Cittaslow

KIRIKKALE ALT BÖLGESİNDE (TR71) YER ALAN İLLERDE BÖLGELERARASI SEKTÖREL UZMANLAŞMANIN ANALİZİ

Ayşe Nur ÇİFTÇİ

PhD, MA, MSC, BA, BA, BA, Independent Researcher, Edirne, Turkey

ÖZET

TR71 Kırıkkale Alt Bölgesi, beş ilden oluşup nüfusu 1,5 milyonu aşan özellikte olup Orta Anadolu bölgesinde yer almaktadır. Başkent Ankara'nın hemen çevresinde yer alan bu alt bölgede 2022 yılında 230 bini aşan kişi, 4/a kapsamında ağırlıklı olarak iş akdiyle istihdam edilmektedir. Bu çalışmada da alt bölgenin beş ilinde istihdam edilenlerin sayısal hacminden hareket edilerek, söz konusu beş ilde üretimin sektörel bazda bölgesel uzmanlaşma düzeyleri analiz edilmiştir. Çalışmada kullanılan veriler SGK İstatistik Yıllığı'ndan alınmış olup en güncel veri setini oluşturan 2022 yılı içindir. İstatistik yöntem olarak sektörlerin bölgesel uzmanlaşma düzeyini tespitite kullanılan lokasyon katsayısı tekniği (LQ) uygulanmıştır. Beş il için elde edilen bulgular şunlardır:

Aksaray'da; 62,560 kişi 4/a'lı olarak istihdam edilmektedir. İstihdam edilenlerin %6'sını oluşturan 3,774 kişi, tam bölgesel sektörel uzmanlaşmanın yaşandığı üç faaliyet alanında çalışmıştır. Yüksek bölgesel sektörel uzmanlaşma düzeyindeyse 8 faaliyet kolunda 22,070 kişi çalışmakta olup bu sayı toplam 4/a'lı istihdamının %35,3'üne denk gelmektedir. Orta-üst uzmanlaşma düzeyinde yer alan 8 faaliyet alanında 12,184 kişi, orta uzmanlaşmışlık düzeyindeki 10 faaliyet alanında 12,767 kişi ve uzmanlaşma başlangıcındaki 8 faaliyet alanındaysa 4.223 kişiye ulaşmıştır. Sektörel uzmanlaşmanın başlamadığı 52 faaliyet alanındaysa toplam 4/a'lı istihdamının %12'sine denk gelen 7,506 kişi çalışmıştır

Kırıkkale'de; 40,438 kişi 4/a'lı olarak çalışmaktadır. İstihdam edilenlerin %23,9'unu teşkil eden 9,651 kişi, tam bölgesel sektörel uzmanlaşmanın yaşandığı 14 faaliyet alanında istihdam edilmiştir. Yüksek sektörel uzmanlaşma düzeyinin olduğu 4 faaliyet kolunda 8,066 kişi ise toplam 4/a'lı istihdamının %19,9'una denk gelmektedir. Orta-üst uzmanlaşma düzeyindeki 4 faaliyet alanında 10,042 kişi, orta uzmanlaşmışlık düzeyinde yer alan 4 faaliyet alanında 5,421 kişi ve uzmanlaşma başlangıcındaki 10 faaliyet alanındaysa istihdam edilen 4/a'lı 1,034 kişiye ulaşmıştır. Sektörel uzmanlaşmanın başlamadığı 53 faaliyet alanında 4/a'lı istihdamının %15,4'üne denk gelen 6,212 kişidir.

Kırşehir'de, istihdam edilen 4/a'lı sayısı 30,137 kişidir. İstihdamın %5'ini oluşturan 1,518 kişi, tam bölgesel sektörel uzmanlaşmanın yaşandığı 4 faaliyet alanında çalışmıştır. Yüksek bölgesel sektörel uzmanlaşmanın olduğu 10 faaliyet kolunda çalışan 10,488 kişi 4/a'lı istihdamın %34,8'ine denk gelmektedir. Orta-üst uzmanlaşma düzeyinde olan 6 faaliyet alanında 4,308 kişi, orta uzmanlaşmış düzeyde yer alan 4 faaliyet alanında 4,955 kişi ve uzmanlaşma başlangıcındaki 11 faaliyet alanındaysa 2,614 kişi çalışmıştır. Sektörel uzmanlaşmanın başlamadığı 54 faaliyet alanında 4/a'lı istihdamının %20,7'sine denk gelen 6,227 kişi istihdam olunmuştur.

Nevşehir'de; 52,408 kişi 4/a'lıdır. İstihdamın %22,7'sine denk gelen oluşturan 11,899 kişi, tam bölgesel sektörel uzmanlaşmanın yaşandığı 9 faaliyet alanında çalışmaktadır. Yüksek sektörel uzmanlaşmanın yaşandığı 7 faaliyet kolunda çalışan 11,259 kişi ise 4/a'lıların %21,5'ine ulaşmaktadır. Orta-üst uzmanlaşma düzeyindeki 3 faaliyet alanında 10,498 kişi, orta uzmanlaşmışlık düzeyindeki 3 faaliyet alanında 4,049 kişi ve uzmanlaşma başlangıcındaki 8 faaliyet alanındaysa 7,049 kişi çalışmıştır. Sektörel uzmanlaşmanın başlamadığı 59 faaliyet alanındaysa 4/a'lı istihdamının %10,3'üne denk gelen 5,383 kişi istihdam edilmiştir.

Niğde'de; 44,611 kişi 4/a'lı olarak çalışmıştır. İstihdam edilenlerin 5,767 kişisini oluşturan %12,9'luk kısmı, tam bölgesel sektörel uzmanlaşmanın yaşandığı 9 faaliyet alanında istihdam edilmiştir. Yüksek bölgesel sektörel uzmanlaşma düzeyinin mevcut olduğu 6 faaliyet kolunda

alışan 13,671kişi ise toplam 4/a'lı istihdamın %30,6'sına denk gelmektedir. Orta-üst uzmanlaşma düzeyinde yer alan 9 faaliyet alanında 5,541, orta uzmanlaşmış düzeydeki 7 faaliyet alanında 1,512 kişi ve uzmanlaşma başlangıcında da 5 faaliyet alanında 6,504 kişi istihdam edilmiştir. Sektörel uzmanlaşmanın başlamadığı 53 faaliyet alanında 4/a'lı istihdamının %14,6'sına denk gelen 6,504 kişi çalışmıştır.

Elde edilen bulgular TR71 Kırıkkale alt bölgesinde genel olarak herhangi bir aşamada da olsa bölgesel uzmanlaşma düzeyinin aşladığı faaliyet alanlarında istihdamın yığıldığını göstermektedir. Ancak 90 faaliyet alanından 53-59 arasındaki kısmında hiçbir sektörel uzmanlaşma başlangıcının gerçekleşemediği, hatta bunların çoğunda da üretim faaliyetinin gerçekleştirilmediği sonucuyla karşılaşılmaktadır. Dolayısıyla bölgedeki üretimin sektörel çeşitliliğinin sınırlı kalması sorunuyla karşılaşılmaktadır. Bu durum üretim çeşitliliğinin sınırlılığı sebebiyle sektörel bazda yaşanabilecek bölgesel, ulusal ve küresel ölçekteki krizler karşısında son derece kırılgan olunduğunu desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Çalışma ekonomisi, Sosyal politika, lokasyon katsayısı.

TR71 BÖLGESİNDE GİRİŞİMCİLİKTE YENİLİĞİN ROLÜ

Bayram Veli Doyar

Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü

ÖZET

Bu çalışma TR71 bölgesi illerinde (Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde) yeniliğin girişimciliğe etkisini ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu iller arasında 2022 yılı itibariyle hem toplam hem de yeni kurulan girişim sayısının en çok Aksaray’da olduğu görülmektedir. Bununla birlikte aynı yılda en çok patent başvurusu Niğde’de ve en çok patent tescili ise Kırşehir ve Nevşehir’de gerçekleşmiştir. Toplam başvuru arasından tescil edilen patent oranı en yüksek olan il ise Nevşehir olmuştur. Kullanılan veri seti, çeşitli kaynaklardan elde edilen veriler birleştirilerek oluşturulmuştur. Girişimcilik göstergesi olarak toplam girişim sayısı ve yeni girişim sayısı ele alınmıştır. Yeni girişim sayısı, ilgili dönemin toplam girişim sayısının önceki yılın toplam girişim sayısından farkını ifade etmektedir. Yenilik göstergesi olarak ise toplam patent başvuru ve tescil sayılarından yararlanılmıştır. Kişi başına gelir, okullaşma oranı ve nüfus yoğunluğu ise kontrol değişkenleri olarak modellere eklenmiştir.

Bağımlı değişkenin toplam girişim sayısı olduğu denklemlerde veri seti 2009-2022 dönemini kapsayan 70 gözlemden meydana gelmektedir. Buna karşın bağımlı değişkenin yeni girişim sayısı olduğu denklemlerde fark alma işlemi nedeniyle dönem 2010-2022 yıllarını kapsayan 65 gözleme düşmektedir. Bağımlı değişkenler sayma veriye (count data) uygun oldukları için Poisson ve negatif binom regresyonlarından yararlanılması uygun görülmüştür. Bağımlı değişkenlerin varyansları ortalamalarından büyük oldukları için aşırı yayılım (overdispersion) sorununu önlemek adına Poisson regresyonlarında dirençli standart hatalardan yararlanılmıştır. Elde edilen ampirik bulgular tüm regresyonların bütün olarak anlamlı olduklarını ortaya koymaktadır. Nüfus yoğunluğundaki artışların toplam girişim sayısını artırdığını ve patent tescil sayısının ise azalttığını göstermektedir. Yeni girişim sayısı ise kişi başına gelirdeki artışlardan negatif ve okullaşma oranındaki artışlardan pozitif yönde etkilenmektedir. Patent tescil sayılarının negatif etkisi, patent sahibi firmaların rekabet gücünün artması nedeniyle doğan monopolistik eğilim sonucunda yeni firma sayısının kısıtlanmasından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir.

Anahtar kelimeler: Girişimcilik, Firma, Patent, Yenilik.

TÜRKİYE'DE KADIN İSTİHDAMI'NIN TR71 DÜZEY- 2 BÖLGESİ ÖZELİNDE İNCELENMESİ

Duygu YILMAZ

Prof. Dr. İlhan EROĞLU

Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, İktisat Bölümü

ÖZET

Ülke ekonomilerinin kalkınması ve büyümesi üretim faktörlerinin tam ve eksiksiz biçimde üretime katılmasıyla mümkündür. Üretim faktörlerinden en önemlilerinden biri olan işgücü faktörünün kadın ve erkek işgücü bağlamında değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Özellikle kadının toplumdaki yeri ve öneminin yanında kadının işgücü potansiyelini de ekonomiden bağımsız değerlendirmek mümkün değildir. Kadının işgücü piyasası içerisindeki ekonomik, sosyal ve kültürel gücünün yanı sıra ekonomiye sağladığı katkı son dönemlerde artarak kendine yer edinmiş önemli konulardan biri haline gelmiştir.

Çalışmanın amacı, TR71 Düzey 2 bölgesinde yer alan Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerinde işgücüne katılım, istihdam oranları sektörel bazda TÜİK verileri ışığında bölgenin istihdam verilerine ulaşılarak kadın işgücü özelinde Türkiye'de üretilen toplam Gayri Safi Katma Değerin (GSKD) ne kadarının TR1 bölgesi tarafından sağlandığını ortaya koymaktır.

TR71 bölgesinde, kadın istihdamı istatistik veriler öncülüğünde bütün yönleriyle irdelenmiş, bölgedeki kadın istihdamının çalışma hayatındaki profili ortaya konulmuş ve mevcut ekonomi çerçevesinde değerlendirilmeler yapılmıştır. Kadının gerek sektörel bazda dağılımı gerekse bölge istihdam oranlarının kadın işgücüne katılım açısından düşük seviyelerde kaldığı gözlenmiştir. Çalışma kapsamında bölgedeki kadın istihdam oranını belirleyen etmenler eğitim durumu, medeni durum, kentsel- kırsal kesim yaşamı ve ülkenin ekonomik konjonktürü dikkate alınmış ve bu etmenlerin bölge kadın istihdamında doğrudan etki yarattığı sonucuna ulaşılmıştır. Ekonomik ve toplumsal kalkınma açısından kadın istihdamının bölge ekonomisinde önemli bir yer aldığı fakat kadın istihdam oranının istenilen seviyelerde olmadığı izlenen ekonomi politikalarının kadın istihdamını arzu edilen düzeye ulaştırmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadın İstihdamı, TR71 Bölgesi, Sektör, Kadın İşgücü

YEŞİL BÜTÇELEME'YE YÖNELİK POLİTİKA VE TEDBİRLER: TÜRKİYE VE BAZI OECD ÜYE ÜLKE ÖRNEKLERİ

Rabia Selinay DEĞİRMENCI

Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi

Eda YEŞİL

Prof.Dr. Kırıkkale Üniversitesi, İ.İ.B.F, Maliye Bölümü

ÖZET

Yeşil bütçeleme, hükümetlerin bütçe yapma süreçlerinde çevre ve sürdürülebilirlik konularını göz önünde bulundurmaları demektir. Yani, bir ülkenin harcama planları yapılırken çevreye ve doğal kaynakların korunmasına daha fazla önem verilmesi ve bu doğrultuda bütçe kaynaklarının kullanılması anlamına gelmektedir. Örneğin, bir hükümetin yeşil bütçeleme yapması demek, çevre dostu projeler için daha fazla kaynak ayırması, iklim değişikliği ile mücadeleyi desteklemesi veya sürdürülebilir enerji projelerini teşvik etmesi anlamına gelmektedir. Bu yaklaşım, kamu harcamalarının çevreye ve doğal kaynaklara daha fazla fayda sağlamasını hedefler.

Son yıllarda, "yeşil bütçeleme" kavramının ortaya çıkması, ülkelerin çevre ve iklim hedeflerine ulaşma çabalarında bütçe sürecini etkin bir şekilde kullanmaya verdikleri önemi göstermektedir. İklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı ve çevresel bozulma gibi konular, gezegenimiz, toplumumuz ve küresel ekonomimiz üzerinde derin etkiler yaratmaktadır. Bu bağlamda, ülkeler çevreyi korumak ve iklim değişikliğini azaltmak için ulusal hedefler belirlemiş ve küresel taahhütlerde bulunmuşlardır. Bütçeler, hükümet eylemlerinin önceliklendirilmesi ve kaynak sağlanması konularında temel bir rol oynadığı için, yeşil bütçeleme yaklaşımı bu hedeflere ulaşmada önemli bir araç olabilir. OECD, politika yapıcılara bütçe seçimlerinin çevresel ve iklimsel etkileri konusunda daha net bir anlayış kazandırmak amacıyla ülkelerin bütçe araçlarını yeşil bütçeleme ilkelerine uygun şekilde kullanmalarına yardımcı olmaktadır. Türkiye'de yeşil bütçeleme, On Birinci Kalkınma Planı'nda daha az yer verilmiştir. Orta Vadeli Programlar (2022- 2024 ile 2023-2025) çerçevesinde ise yeşil dönüşüme yönelik politikaların ayrı başlıkta yer verildiği görülmüştür. OVP'nin, hem kamu ekonomisinde bütçe politikalarının temelini oluşturması hem de özel sektör faaliyetlerini yönlendirici etkisinin düşünülmesiyle, iklim ve çevre hedeflerine yönelik politikaların belirlenmesinin yeşil bütçe yaklaşımının Türkiye'de yerleşmesi ve uygulanabilirliği açısından oldukça önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Çalışmamızda üzerinde durduğumuz "Yeşil Bütçeleme" ile ilgili Türkiye ile belirlemiş olduğumuz OECD üye ülkelerinin uygulamaları incelenecektir. Yeşil bütçelemenin ülkeler arasındaki önemi gösterilecektir. Aynı zamanda yeşil bütçelemeye dair farkındalığın artırılması çalışmamızın amaçlarından en önemlisidir. OECD üyeleri, yeşil bütçelemeyi uygulama ve geliştirme konusunda çeşitli yaklaşımlar sergilemektedir. Her ülkenin kendi politika öncelikleri, çevresel öncelikleri ve bütçe süreçleri farklı olduğundan, yeşil bütçeleme uygulamaları da ülkeden ülkeye değişiklik gösterebilir. Örneğin, bazı OECD ülkeleri çevresel hedeflere ulaşmayı desteklemek için bütçe tahsisatlarını çevre dostu teknolojilere, temiz enerjiye veya doğal kaynakların korunmasına yönlendirirken, diğerleri çevresel vergilendirme veya çevre dostu teşvikler gibi politika araçlarını kullanarak yeşil bütçeleme politikalarını desteklemektedir. Türkiye'nin de yeşil bütçeleme uygulamasına dair farkındalığı araştırılıp, verilen önem çalışmamızda raporlar aracılığı ile desteklenecektir.

BÖLGESEL KALKINMA, KÜMELENME YAKLAŞIMI VE REKABET İLİŞKİSİ: TR71 BÖLGESİ ÖRNEĞİ

Fatma Pınar EŞSİZ

Doç.Dr.Kırıkkale Üniversitesi, İ.İ.B.F, İktisat Bölümü

Ayşegül DURUCAN

Dr.Öğr.Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, İ.İ.B.F, Maliye Bölümü

Nazmiye TEKDEMİR

Dr.Öğr.Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, İ.İ.B.F, Maliye Bölümü

ÖZET

Günümüzde bütün ekonomilerin uyguladıkları iktisat politikalarındaki nihai hedef ekonomik kalkınmayı gerçekleştirerek, tüketicinin refah düzeyini arttırmaktır. Bu nedenle ülkeler için kalkınma süreçlerini hızlandırmak büyük önem taşımaktadır. Kalkınma hızını arttırmanın bir yolu olarak hükümetler bölgesel veya sektörel açıdan rekabet güçlerini arttırmayı bir çözüm olarak görmektedir. Kümelenme yaklaşımı ise rekabet gücünü artırma konusunda son dönemde sıkça kullanılan yöntemlerden biridir. İlgili konuda Porter'ın Amerikan ekonomisi için Elmas modelini kullanarak gerçekleştirdiği uygulama bu alanda yapılmış öncü çalışmalardan biridir. Bu uygulama sonraki yıllarda birçok ülke tarafından kalkınmayı hızlandırmak için model alınan bir müdahale aracı olmuştur. Kümelenme yaklaşımı benzer sanayi dallarında faaliyet gösteren firma, üniversite veya meslek odaları gibi birçok ekonomik aktörün rekabet gücü elde edebilmek amacıyla bir araya geldiği durum olarak tanımlanmaktadır. Bu yöntem bir araya getirdiği ortakların çeşitliliği açısından diğer bölgesel kalkınma modellerinden ayrılmaktadır. Kümelenme yaklaşımı kapsamında paydaşların bir araya getirilmesiyle ölçek ekonomilerinin ortaya çıkması, verimlilik ve istihdam artışı sağlanmasıyla bölgenin kalkınması beklenmektedir. Bu şekilde bölgelerarası gelişmişlik farklarının giderilmesine de katkı sağlanacağı düşünülmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nda uygulanan "ahilik" teşkilatının bir benzeri olan kümelenme yaklaşımı son zamanlarda tüm dünyada tercih edilen yöntemlerden biri haline gelmiştir. Bu bağlamda çalışmada TR71 bölgesi temelinde bölgesel kalkınma açısından kümelenme yaklaşımı değerlendirilmeye çalışılacaktır. Kümelenme yaklaşımının bölgenin rekabet gücünü nasıl etkileyebileceği ve hangi sektörlerin ön planda olabileceği Kalkınma Ajansı ve çeşitli kurumlar tarafından yayınlanmış raporlar, TÜİK verileri ve daha önce yapılmış akademik çalışmalar ışığında bölgedeki sektörler açısından ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel kalkınma, kümelenme yaklaşımı, rekabet gücü, TR71 bölgesi.

FORMÜL YÖNTEMİYLE VERGİ TAHSİSİ KULLANILARAK NET MALİ YANSIMANIN HESAPLANMASI: TR71 BÖLGESİ ÖRNEĞİ

İsa SAĞBAŞ

Prof. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü,

Yunus Emre YAYLA

Dr., Bağımsız Araştırmacı, Kocaeli/Türkiye

ÖZET

Birden çok ilde faaliyette bulunan firmanın ödediği vergi, firma merkezinin bulunduğu ilin gelirleri arasına kaydedilmektedir. Diğer bir ifadeyle verginin doğduğu yer ihmal edilerek, tahakkuk/tahsil işleminin gerçekleştiği yer bazında vergi toplanmaktadır. Bundan dolayı gerçek anlamda bölgesel vergi yükü ve net mali yansıma ölçülememektedir. Bu problemi gidermek amacıyla, daha çok federatif yapıya sahip olan (Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada gibi) ülkelerde formül yöntemiyle eyaletler arasında vergi paylaşırması yapılmaktadır. Formül yöntemi, ilk olarak kullanılmaya başlandığı ABD’nde uzunca bir geçmişe sahiptir ve eyaletler arasında aktif olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmada, 2022 yılında TR71 Bölgesi’nde yer alan Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Aksaray ve Kırıkkale illerinde formül yöntemiyle vergi tahsisi kullanılarak vergi yükü tahmini yapılmıştır. Formülde kullanılan denklemde yer alan değişken ağırlıkları, regresyon analizi sonucunda elde edilen katsayılara göre belirlenmiştir. Vergi tahsisi sonrası oluşan vergi gelirlerinden kamu giderleri düşülerek net mali yansıma ulaşılmıştır. Vergi tahsisi öncesinde 5 ilde 2013-2022 dönemi verileri kullanılarak vergi gelirlerinin belirleyicileri araştırılmıştır. Yapılan ampirik analizde kullanılan çoklu regresyon sonucunda; il bazlı veriler olan nüfus yoğunluğu, kişi başı GSYİH ve kişi başı ihracat ile kişi başına düşen vergi arasında anlamlı ve pozitif ilişki belirlenmiştir. Diğer yandan illerde kişi başına düşen kamu gideri, kişi başı ithalat, girişim ve hane halkı sayısı ile kişi başına düşen vergi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. Formül yöntemiyle vergi tahsisi sonuçlarına göre kişi başına düşen vergi rakamları, vergi tahsisi öncesine kıyasla 5 kat artış göstermiştir. Net mali yansıma analizi sonucunda, vergi tahsisi öncesinde sadece 1 ilin kamu geliri kamu giderini karşılarken, vergi tahsisi sonrasında ise TR71 Bölgesi’ndeki bütün illerde gelirlerin giderleri karşıladığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Vergi Tahsisi, Net Mali Yansıma, TR71 Bölgesi

YEREL YÖNETİMLER VE REKREASYON: KIRIKKALE BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Dr. Hasan Ege SÖĞÜT

Kent, Çevre ve Yerel Yönetimler Uzmanı, Akademisyen

ÖZET

Tarihsel olarak kentlerin işlevleri ve yapıları farklılık gösterse de günümüzde kentleşme küresel bir olgudur ve dünya nüfusunun büyük bir kısmı kentsel alanlarda yaşamaktadır. Modern kentler artık sadece barınma alanları değil, aynı zamanda ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel göstergelerin bir bütünü haline gelmiştir. Sanayi devrimi sonrasında kentlerin giderek büyümesiyle rekreasyon politikaları ve hizmetleri hayati bir önem kazanmıştır. Tarihsel süreçte kentlerin büyümesine paralel olarak zorlaşan hayat şartları, kentte yaşayan insanların bedensel, zihinsel ve ruhsal sağlıklarını ciddi ölçüde tehdit eder seviyelere ulaşmıştır. Fiziksel çevrenin insan davranışları ve beden sağlığı üzerindeki etkileri üzerine yapılan bilimsel çalışmalar bu tespiti destekler niteliktedir. Boş zaman ihtiyacını karşılamaya yönelik faaliyetlerin ötesinde, bireysel ve toplumsal yenilenme ve dinlenme ihtiyacının karşılanması olarak tanımlanabilecek rekreasyon etkinlikleri, özellikle büyük kentlerde kent parkları, yürüyüş yolları, spor tesisleri, kültür merkezleri, sinemalar, tiyatrolar, festivaller, fuarlar ve hobi bahçeleri gibi açık veya kapalı alanlarda gerçekleştirilmektedir. Yerel yönetimler de kentteki bir çok alanda olduğu gibi rekreasyon alanında da yasal ve yönetsel önemli görevlere ve sorumluluklara sahiptir. Kent toplumunun ihtiyaçlarına ve beklentilerine en hızlı ve en etkin yanıt verebilen belediyelerin bu alandaki çalışmalarının incelenmesi önemlidir.

Kırıkkale kenti sahip olduğu tarihi, doğal ve kültürel altyapısı ile rekreasyon faaliyetlerinin geliştirilmesine olanak sağlayan önemli potansiyellere sahiptir. Bu çalışmada büyük bir kent olma yolunda ilerleyen Kırıkkale kentinin rekreasyon alanları incelenmiş ve potansiyelleri ortaya konulmuştur. Bu kapsamda Kırıkkale belediyesinin rekreasyon uygulamaları ve politikaları gözlemlenmiş; belediyenin stratejik planında ve faaliyet raporlarındaki verilere dayanılarak içerik analizi yöntemiyle Kırıkkale kentinin rekreasyon alanlarındaki güçlü ve zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler SWOT analizi yöntemiyle ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, Yerel Yönetimler, Kırıkkale Belediyesi

İBBS DÜZEY II BÖLGELERİNİN; ENERJİ, GİRİŞİMCİLİK VE GSYH BAĞLAMINDA KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Mustafa Çağrı PEKER

Dr.Sussex Üniversitesi Business School SPRU

Sinan SODAN

Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi

ÖZET

Günümüzde ekonomik gelişmeyi sağlamak için merkezi politikaların yerine bölgesel politikaların önem kazandığı gözlemlenmektedir. Ekonomi ve enerji konularında bölgesel uygulamaların daha verimli ve etkin olduğu görülmektedir. Son dönemde özellikle AB bölgesinde hedeflenen karbonsuzlaşma ve enerji üretiminin dönüşümü, beraberinde elektriğin en önemli enerji kaynağı olması durumunu getirmektedir. Bu kapsamda ekonominin en önemli aktörlerinden olan imalatçı girişimler ile elektrik tüketimi arasındaki ilişki, bölgesel kalkınmayı ve yaşam kalitesini görüntülemek açısından değerli olarak görülmektedir. Ayrıca, bölgesel GSYH kalkınma açısından temel gösterge durumundadır. Bu çalışmada Türkiye’de kalkınma ve ekonomik gelişmeyi ölçmek için bölgesel ölçekte çalışılmıştır. Bölgeler arası karşılaştırmaların yanı sıra sanayi elektrik tüketimi, imalat girişim sayısı, GSYH değişkenlerinin birbirleriyle ilişkisi ortaya koyularak kalkınma ve ekonomik gelişmenin bölgesel karakteri üzerine değerlendirme yapılmaktadır. Bu çalışmada sanayi işletmelerinin kişi başı elektrik tüketiminin; hane halkının kişi başı elektrik tüketimi, GSYH ve imalatçı girişim sayıları arasında bölgesel düzeyde anlamlı bir farkın olup olmadığı sorularına cevap aranmaktadır. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) esas alınarak 26 düzey II Bölgesi bazında kişi başı sanayi elektrik tüketimi, kişi başı mesken elektrik tüketimi, imalatçı girişim sayısı, kişi başı GSYH değişkenleri kullanılarak yapılan istatistik ve makine öğrenmesi analizlerinin sonucu olarak aşağıdaki bulgulara rastlanmıştır:

- Türkiye İstatistik Kurumundan (TÜİK) 2012-2021 yılları arasında 26 bölge için yıllık olarak temin edilmiş verilerin normallik testi sonucunda normal dağıldığı görülmektedir.
- Bölgelerin birbirinden farklılaştığı gözlemlenmiştir ($p < 0,05$ – tek yönlü anova).
- Söz konusu bölgeler arasında kişi başı sanayi elektrik tüketimi ile kişi başı mesken elektrik tüketimi değişkenlerinde anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p < 0,05$ – tek yönlü anova). TR71’in içinde bulunduğu TR62 (Adana, Mersin), TR51 (Ankara), TR32 (Aydın, Denizli, Muğla), TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik), TRA1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt), TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis), TR63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye), TR82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop), TR52 (Konya, Karaman), TR33 (Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak), TRC3 (Mardin, Batman, Şırnak, Siirt), TR83 (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya), TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın) ve TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır) bölgelerinde sanayi elektrik tüketimi ile mesken elektrik tüketimi arasındaki korelasyon katsayısı %80’in üzerindedir. Diğer bölgeler %80’in altında korelasyon göstermekte iken TR10 (İstanbul) ise negatif korelasyon diğer bölgelerden ayrılmaktadır. İstanbul nüfusunun neredeyse 15 milyonun üzerinde olması buradaki değişkenlerin birbiri arasındaki ilişkisinde farklı dinamikleri barındırmasına neden olmaktadır. Bu nedenle TR10 bölgesi özelinde ayrı bir çalışmanın yapılması gerekmektedir.
- Söz konusu bölgeler arasında sanayi işletmelerinin kişi başı elektrik tüketimi ile GSYH arasında bölgesel düzeyde ilişki bulunmuştur ($p < 0,05$ – tek yönlü anova).
- Diğer taraftan aynı bölgeler arasında sanayi işletmelerinin kişi başı elektrik tüketimi ile imalatçı girişim sayıları arasında bölgesel düzeyde ilişki tespit edilmiştir ($p < 0,05$ – tek yönlü anova).

TR71 bölgesinde sanayide kişi başına elektrik tüketimi ile imalatçı girişim arasında yüksek korelasyon (%85 ve üzeri) olduğu bölgeler; TR62 (Adana, Mersin), TR51 (Ankara), TR32 (Aydın, Denizli, Muğla), TR41 (Bursa, Eskişehir, Bilecik), TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis), TR63 (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye), TR82 (Kastamonu, Çankırı, Sinop), TR52 (Konya, Karaman), TR33 (Manisa, Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak), TR83 (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya) ve TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın) olarak tespit edilmiştir. Bu bölgelerin öne çıkan özellikleri; Ankara, İstanbul ve İzmir gibi nüfusun yoğunlaştığı şehirlerin yakınlarında bulunmaları, ana ulaşım güzergâhlarına yakın olmaları, liman şehirleri hinterlandında yer almaları, tarım ve hayvancılığın yoğun olarak yapılmadığı ve yabancıların yaz turizmi için daha az tercih ettiği şehirler olması şeklinde sıralanabilir. TR71 bölgesinde elde edilen sanayide kişi başı elektrik tüketimi ile bölgesel GSYH arasındaki yüksek korelasyona (%85 ve üzeri) benzer bölgeler incelendiğinde imalatçı girişimde elde edilen sonuçlara benzer sonuçların çıktığı gözlemlenmektedir.

Çalışmada kullanılan İBBS kapsamında 26 düzey II bölgesinin her birinin kendi özelinde bölgesel dinamikleri bulunması kaçınılmazdır. Büyük bir coğrafyaya yayılan bu bölgelerde sanayi elektrik tüketiminin farklılaşması, karar alıcılar için bölgesel politika ve yaklaşım geliştirilmesi gerektiğini bizlere göstermektedir. Yapılan çalışmada elde edilen bulgular, ele alınan değişkenler arasındaki ilişkilerin önemini ortaya koymakta, bölgesel gelişmişlik farklarının neden kaynaklandığına dair bir perspektif sunmaktadır. Ayrıca tespit edilen bulgular ışığında politika önerileri ortaya konulmaktadır. Bölgesel gelişmişlik düzeylerinin göstergeleri ile ilgilenecek araştırmacılara, sanayide kişi başı elektrik tüketiminin; GSYH, imalatçı girişim ve kişi başı mesken elektrik tüketimi arasındaki ilişkileri hakkında bulgular sağlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Bölgesel GSYH, İmalat Sektörü, Kişi Başı Elektrik Tüketimi, İBBS

KALKINMA YÖNETİŞİMİNE BİR BAKIŞ

Dr. M. K. Öktem

Prof.Dr. Hacettepe Üniversitesi, İ.İ.B.F, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

ÖZET

Kamu yönetiminin vizyonu, kalkınma yönetiminde bütünsel bakış gerektirebilir: Ülkenin kalkınma hedefi, kapsamı, kurumsallığı, bölgesel gelişim merkezi düzeyde etkinliği birer başlık olabileceği gibi, bölgesel rekabetçiliği de içerecek şekilde yaklaşılması tartışılabilir. Türkiye Cumhuriyeti, tarih boyunca göç hareketine maruz kalmıştır ve fakat, göç hacmi-yönetimi ve politikası bağlamında dışarıdan nitelsiz göç-yurtdışına eğitilmiş beyin göçü, kamu yönetimini bütün olarak etkileyen güncel kalkınma problemi olabilir. Bir diğer değişim, 2014 yılında hizmet alanı il mülki sınırı haline getirilen büyükşehir belediyelerinde köy tüzel kişiliklerini kaybeden ve mahalle statüsüne dönüştürülen kırsal alanlara belediyenin hizmet sunmaya başlamasıdır. Su ve Kanalizasyon İdareleri de özel ihtisas gerektiren su ve kanalizasyon hizmetini il mülki sınırı kapsamında ifa etmeye başlamasıdır. Ancak kırsal ve kentsel alanların gereksinim duyduğu hizmetin farklılaşması ve yaygın etkisiyle, belediyenin geniş ve dağınık coğrafyada mahalli müşterek nitelikli hizmeti zamanında ve gereği gibi sunması zorlaşabilir. Bir dönüşüm yansıması, fiziki olarak yenilenen kentsel mekânlarda soylulaştırmanın toplumsal sosyoekonomik etkisi olarak görülebilir. Çevre değerlerinin ve doğal kaynakların bugünkü ve gelecek kuşakların hak ve yararları dengesinde, ekonomik gelişmenin sağlanması, ekonomide kaynak-bağımlılığı, gelişmiş ülkelere-bağımlılık, neyin sürdürülebilir olduğu gibi tartışmalar bulunabilir.

Gelişmekte olan ülkelerde, büyüyen şehirlerin olumsuz dışsallıkları bulunabilir; özellikle kirlilik bir problem olduğu gibi, şehrin büyümesinde sermayenin maliyeti artabilir, şehrin üretkenlik avantajları sınırlanabilir. Şehrin öncelikleri, korunması ve tutarlı gelişiminin ortaya konabilmesi değerlidir. Görev ve yetki alanı çakışmasının giderilmesi, adil ve etkin hizmet sunumunu zaruri hale getirecek düzenlemenin yapılması, yerel idarenin mali gücünün artırılması, yüz ölçümü ve nüfusun dikkate alınması, belediyenin bulunduğu coğrafyanın özelliği, yerleşim biçimi ve yatırım gereksiniminin göz önüne alınması süregelen bir idari problem olabilir... Kamu yönetiminde sorunlar karmaşık çok-boyutlu çözüm bekleyebilir. Kalkınma yönetiminde de kamu yararına olabilecek faydalı model arayışı sürebilir.

KAPADOKYA’NIN BAŞKENTİ NİĞDE’NİN TERMAL TURİZM POTANSİYELİ

Filiz KUTLUAY TUTAR

Doç. Dr; Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü

Elif KABCUK

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü

ÖZET

Turizm, dünyanın en hızlı gelişen endüstrisi ve ekonomik büyümenin en önemli bileşenlerinden biri olarak her yıl artış göstermektedir. Turizm sektörü dünyada çok sayıda insanı istihdam etmektedir. Turizm sektörü, günümüz dünyasında nitelikli yerel işgücü aracılığıyla eğitim ve sağlık hizmetlerinin sunumuna önem vermektedir. Turizm çok çeşitli kollara ayrılan önemli ve gittikçe gelişme gösteren bir sektördür. Birçok alternatif turizm hareketi bulunmaktadır. Bunlardan birisi de sağlık turizmidir. Sağlık turizmi, insanların sağlık hizmetleri almak veya sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla seyahat etmelerini ifade etmektedir. Sağlık turizmine katılan insanlar hem tedavi olup eski sağlıklarına kavuşarak veya sağlıklarını daha iyi hale getirerek, bununla beraber farklı ülke ve kültürel unsurları görmeleri ile tedavi olup aynı anda tatillerini yapabileceğine sahiptirler. Bu tür turizm, genellikle daha gelişmiş sağlık hizmetlerine erişim, daha düşük maliyetler, uzmanlık alanlarındaki belirli tedaviler veya cerrahi operasyonlar gibi nedenlerle gerçekleştirilmektedir. Sağlık turizmi, tıbbi turizm, estetik cerrahi turizmi, diş turizmi, termal turizm gibi çeşitli alt kategorilere ayrılmakta ve insanların sağlık hizmetleri için seyahat etme nedenleri ve tercihleri farklılık göstermektedir. Sağlık turizminin en eski çeşitlerinden birisinin de termal turizm olduğu görülmekte ve insanların eski tarihlerden itibaren şifalı suların tedavi ve dinlendirici özelliklerinden faydalandığı bilinmektedir. Termal turizm diğer bir ifadeyle kaplıca turizmi olarak tanımlanmaktadır. Termal turizm genellikle insanların sağlık, iyileştirme ve dinlenme amacıyla termal kaynaklara yönelik seyahat etmelerini içermektedir. Termal kaynaklar, yeraltı suyunun yerin derinliklerinden kaynaklanarak yeryüzüne çıktığı yerlerdir. Bu suların mineral içeriği ve yüksek sıcaklığı çeşitli sağlık yararları sağlamaktadır. Termal turizm tesisleri genellikle termal kaplıcalar, spa merkezleri, sağlık merkezleri ve wellness otelleri şeklinde olmaktadır. Bu tesislerde termal suların yanı sıra masaj, çamur banyoları, sauna, hamam gibi sağlık ve dinlenme hizmetleri sunulmaktadır. Termal turizm, genellikle doğal kaynaklara dayalı olup, insanların bedensel ve zihinsel sağlığına yönelik birçok fayda sunmaktadır. Türkiye’de 1500’den fazla jeotermal kaynak bulunmakta ve Türkiye bu zenginliğiyle dünya ülkeleri arasında yedinci sırada yer almaktadır. Ülkemiz jeotermal kaynaklar konusunda Avrupa’da da birinci sırada yer almaktadır. Türkiye’deki termal turizmin mevcut durumu incelendiğinde; 46 ilde toplam 190 termal merkez bulunmaktadır. Türkiye’de İç Anadolu Bölgesi, termal kaynaklar konusunda ikinci sırada yer almaktadır. Türkiye’de İç Anadolu Bölgesi’nde yer alan ve on bin yıllık kesintisiz iskana sahip bir yerleşim merkezi olan Niğde, önemli bir termal turizm potansiyeline sahip bir şehirdir. Kapadokya’nın başkenti olan Niğde ili, Türkiye’nin termal kaynaklar açısından zengin bölgelerinden biridir. İl genelinde birkaç termal kaynak bulunmaktadır ve bunlar genellikle sağlık ve termal turizm için kullanılmaktadır. Ulukışla/Çiftehane, Narlıgöl Kaplıcaları ve Bor/Kemerhisar İçmeceleri alanları iç turizm hareketliliği yaşanan bölgelerdir. Niğde ili termal turizm tesislerine bakıldığında Ulukışla’da bakanlık işletme belgeli kaplıca sayısı ikidir (Çelikhane Termal ve Çiftehane Termal) ve Niğde, KOP Bölgesi içinde işletme başına düşen yatak sayısı bakımından en yüksek orana sahip olan ildir. Çiftehane’de yer alan kaynaklar fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezi olarak kullanılmaktadır. Narlıgöl termal kaynağı şifalı suları, tarihi Kapadokya bölgesi içinde yer alması açısından avantajlı konumdadır. Niğde’de, tesisler ve kaplıcaların bazı eksiklikleri bulunmasına rağmen planlanan ve yapılmakta olan çalışmalar sayesinde gelişme

göstermektedir. Bu konuda bir proje kapsamında Niğde’de bulunan termal su kaynaklarından örnekler alınmış ve alınan örneklerdeki suların böbrek ve idrar yolu hastalıklarına, sindirim hastalıklarına, solunum sistemi hastalıkları, kalp ve dolaşım sistemi hastalıkları ve lokomotor sistem hastalıklarına sağlık açısından iyi geldiği tespit edilmiştir. Bu çalışmanın amacı; Niğde ilinde bulunan jeotermal kaynakların bölge ekonomisine maksimum kapasite ile kazandırılması, jeotermal kaynakların değerlendirilmesi, geliştirilmesi ve yapılacak yatırımlar için öneriler sunulması, güçlü bir turizm güzergahı ve sürdürülebilir turizm destinasyonu oluşturulmasıdır. Konuyla ilgili literatür taraması, TÜİK, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ahiler Kalkınma Ajansı gibi kurumlardan elde edilen verilerle çalışmanın yöntemi oluşturulacaktır. Yöntem doğrultusunda elde edilen veriler yorumlanarak çalışmanın temel amacına uygun bilgilere yer verilmesi planlanmaktadır. Termal kaynaklar açısından zengin bir yer olan Niğde’de bu kaynaklardan yeterli ölçüde fayda sağlanamamaktadır. Termal turizmin reklam ve tanıtım konusunda yetersiz olduğu, alt ve üstyapı sorunlarının bulunduğu, tesislerin yetersiz olduğu ve yaşayan halkın bu kaynaklar konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığı görülmektedir. Hedeflenen amaçlara ulaşmak için izlenecek yollar bu sorunlar çerçevesinde gelişmelidir.

Anahtar Kelimeler: Eko-turizm, Termal kaynaklar, Sağlık turizmi, Niğde

TÜRKİYE-ERMENİSTAN SINIR KAPISININ (DOĞU KAPI) AÇILMASININ KARS'A OLASI SOSYO-EKONOMİK ETKİLERİ

Deniz ÖZYAKIŞIR

Prof. Dr. Kafkas Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü

ÖZET

Türkiye- Ermenistan sınır kapısı (Doğu Kapı), Ermenistan ve Azerbaycan arasındaki Dağlık Karabağ savaşından sonra Türkiye tarafından 3 Nisan 1993'te kapatılmıştır. Türkiye-Ermenistan sınırı 2024 yılı itibariyle Türkiye'nin tek kapalı sınırı olarak dikkat çekmektedir. Hali hazırda bu sınırda kapalı olan iki kapı mevcuttur. Bunlardan biri demiryolu üzerinden Gümrü kentine giden Kars'taki Doğu Kapı, ötekisi de karayolu üzerinden Erivan'a giden İğdir'daki Alican Sınır kapısıdır. Kars'taki kapının açık olduğu 1993 öncesinde iki ülke arasındaki ulaşım Kars'ın Akyaka ilçesindeki Doğu Kapı Demiryolu Sınır Kapısı üzerinden sağlanmıştır. Söz konusu demiryolu Ermenistan'ın Gümrü kentine ulaşmaktadır. Ancak iki ülke arasındaki sınır kapıları kapalı olduğu için Türkiye ile Ermenistan arasındaki bağlantılar Gürcistan ve İran üzerinden yapılmaktadır. Dolayısıyla doğrudan yük taşımacılığının yapılmadığı Ermenistan'a Türk malları İran veya Gürcistan üzerinden ulaştırılmaktadır. Doğrudan bir ekonomik ilişki olmadığı için Ermenistan'la herhangi bir gümrük işlemi yapılmamaktadır. Oysa iki ülke arasındaki sınır kapısının açılmasının hem genel olarak Türkiye ve Ermenistan ekonomilerine hem de özel olarak Kars'a olası sosyo-ekonomik katkılar sağlaması kaçınılmazdır. Bu katkılar sınırın açılmasıyla birlikte dış ticaret, bölgesel kalkınma, turizm, eğitim, sağlık, sınır ticareti, ulaştırma ve lojistik gibi alanlarda açıkça görülebilecektir. Bu çalışmanın amacı söz konusu sosyo ekonomik katkılarının neler olduğunu ve Kars'a nasıl bir etkide bulunacağını ortaya koymaktır.

TR71 BÖLGESİNİN İMALAT ENDÜSTRİLERİNDE TÜRKİYE'DEKİ KONUMU

Prof. Dr. Erşan SEVER

Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Doç. Dr. Arif İGDELİ

Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

ÖZET

İkinci Dünya savaşının sonrasında ülkeler arasındaki ekonomik gelişmişlik farkının kapanıp kapanmayacağına dair tartışmalar başlamıştır. Gelir düzeyi düşük olan ülkelerin gelir düzeyi yüksek ülkeler yakınsamasına çözümler aranmıştır. Bölgesel kalkınma politikaları da bu çözümlerden biri olarak görülmüştür. Bu bağlamda geri kalmış bölgelerin üstün yönleri tespit edilip buna göre politikalar üretilerek bu bölgelerdeki kaynakların etkin kullanılması hedeflenmiştir. Türkiye’de ise bölgesel kalkınma kavramı her ne kadar kalkınma planlarında gündeme gelse de ön plana çıkması Avrupa Birliği’ne uyum süreci ile olmuştur. Avrupa Birliği’ne uyum sürecine bağlı olarak 26 alt bölge oluşturulmuş ve her bölgeye kalkınma ajansı kurulması kararlaştırılmıştır. Bu politikanın temel amacı bölgelerin temel özelliklerinin dikkate alınarak bölgeye özgü ekonomik faaliyetlerin teşvik edilerek geliştirilmesidir. Bu çalışmanın amacı Türkiye Odalar Borsalar Birliği (TOBB) verilerinden faydalanarak imalat endüstrilerinde TR71 bölgesinin konumunu tespit etmektir. TOBB, NACE sınıflamasına göre 41 endüstriye ilişkin kayıtlı üretici, mühendis, teknisyen, usta, işçi ve idari personel olmak üzere illerde çalışan sayısını sunmaktadır. Bu veriler ışığında TR71 bölgesinin hangi sektörlerde diğer bölgelere göre karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu, hangi sektörlerde ise diğer bölgelere göre geri kaldığı tespit edilecektir. TR71 bölgesinin hangi sektörlerde öncü olduğunun tespit edilmesinin ardından bu sektördeki çalışanların bölgede yer alan iller arasındaki dağılımına bakılacaktır. Bölgesel olarak yoğunlaşma gösteren sektörlerin iller arasında homojen dağılım mı yoksa heterojen dağılım mı gösterdiği araştırmada incelenen bir diğer motivasyon unsurudur. Bu motivasyon doğrultusunda TR71 bölgesinde yer alan illerin endüstriyellesmesinde benzerlik mi yoksa farklılık mı gösterdiği ortaya konulacaktır. Ayrıca TR71 bölgesinde en fazla kodlanan beş faaliyet sunulacak, TR71 bölgesinde yer alan illerde de en fazla kodlanan beş faaliyet sunulacak illerin genelden ne ölçüde farklılaşma gösterdiği tespit edilecektir. TR71 bölgesinin diğer bölgelere göre hangi sektörlerde öncü olduğunun yanında, TR71 bölgesinde yer alan illerin de bölgedeki illere göre hangi sektörlerde karşılaştırmalı avantaja sahip olduğu araştırılacaktır. Bulgular doğrultusunda ana faaliyet kollarında bölgenin genel görünümü aydınlığa kavuşturulacaktır.

Anahtar Kelimeler: TR71 bölgesi, İmalat Sanayi, Kümelenme

AKILLI KENT UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: KIRIKKALE BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

İpek SÜRMELE SÖĞÜT

Arş.Gör.Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Nazan ŞAHBAZ KILINÇ

Doç.Dr. Kırıkkale Üniversitesi, İ.İ.B.F, İktisat Bölümü

ÖZET

Dünyadaki doğal kaynakların kısıtlı olması, hızla artmaya devam eden kentli nüfusa sürdürülebilir ve kaliteli hizmet sunumunu güçleştirmektedir. Bu bağlamda son dönemde hayata geçirilen akıllı kent uygulamaları ise bilgi teknolojilerindeki ilerlemelere paralel olarak yeni nesillerin ve kentlerin değişen gereksinimlerini karşılamada yenilikçi ve sürdürülebilir çözümler ortaya koymaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kentin karşılaştığı sorunların çözümünde kullanılması ve daha iyi hizmet sunulması anlamına gelen akıllı kentler, aynı zamanda o kentte yaşayanların hayat kalitesini de artırmaktadır. Hayata geçirilen akıllı kent uygulamaları o kentlere akıllı yatırımların yapılması anlamına da gelmektedir. Geliştirilen uygulamalar ile kentler daha rekabet edebilir hale gelmekte ve kentlerin ekonomileri canlanmaktadır. Ancak kentlerin akıllı kente dönüşmesi için yerel yönetimlerin finansman, donanım, uzman ve teknik personel gibi pek çok ögeye ihtiyaçları vardır. Ayrıca akıllı kent uygulamalarının ilk yatırım maliyetleri oldukça yüksek olduğun için bazı yerel yöneticiler akıllı kent uygulamalarına biraz mesafeli durmaktadır. Oysa uzun vadede bu projeden kazanç elde edeceklerini hesaba katmaları gerekmektedir. Çalışmanın konusunu Kırıkkale belediyesinde hayata geçirilen akıllı kent uygulamaları oluşturmaktadır. Akıllı kentler çarkı adı verilen akıllı ekonomi, akıllı çevre, akıllı ulaşım, akıllı yaşam, akıllı yönetim ve akıllı insan olmak üzere altı bileşen üzerinden Kırıkkale belediyesinin akıllı kent uygulamalarının kamu hizmetlerinin maliyetine olan etkisi detaylı bir şekilde ele alınacaktır. Çalışmada öncelikle akıllı kent kavramına, bileşenlerine yer verilecek daha sonra dünya üzerinde akıllı kent uygulamaları ile Kırıkkale belediyesinin uygulamalarına karşılaştırmalı olarak değinilecektir. Çalışmada belediyelerin stratejik planlarından, faaliyet raporlarından ve belediyede çalışan yetkililerle yapılan görüşmelerden elde edilen veriler kullanılarak konu ile ilgili değerlendirme yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Akıllı kentler, Kırıkkale Belediyesi, Akıllı kent yatırımları, Bilgi teknolojileri

KURUMSAL YAPI VE GELİR EŞİTSİZLİĞİ İLİŞKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Fatih YÜCEL

Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Hilal BUDAK

Arş. Gör., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

ÖZET

Kurumsal yapı, üretim ve değişim faaliyetlerini biçimlendirmesi aracılığıyla makroekonomik performans üzerinde etkili olmaktadır. Kurumsal yapının ekonomi üzerinde etkilerinin değerlendirilmesi hükümet politikalarının belirlenmesinde önem arz etmektedir. Ekonomik büyümeye verilen önemle birlikte kaynak yaratılması açısından finansal gelişme konusu da dikkat çekmektedir. Kurumsal yapıdaki olumlu değişmelerin makroekonomik performans üzerinde olumlu etkisi olduğuna dair ulusal ve uluslararası literatürde çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmada, kurumsal yapı ve gelir eşitsizliği ilişkisi Türkiye için 2002-2019 yılları arasını kapsayan döneme ait verilerle incelemek amaçlanmıştır. Çalışmada kullanılan veriler, Dünya Bankası tarafından yayınlanan Dünya Yönetişim Göstergeleri içinde yer alan ekonomik, siyasi ve hukuki kurumsal yapı endeksleri olarak seçilmiştir. Kurumsal yapıda gerçekleşen değişikliklerin gelir eşitsizliği ile olan ilişkisini incelemek çalışmanın temel motivasyonu olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Kurumsal İktisat, Finansal Gelişme.

SURİYELİ MÜLTECİ SORUNUNUN ÇEVRE ÜLKELERE MAKROEKONOMİK ETKİLERİ

Ezgi ARDIÇ

Marmara Üniversitesi

Kerem Enes YILMAZ

Marmara Üniversitesi

ÖZET

Tunus'ta insancıl yaşam hakkına sahip olmak için halkın başlattığı Arap Baharı protestoları, diğer ülkelere de sıçramıştır. Nitekim, Mısır ve Libya'da uzun süredir iktidarda bulunan liderlerin iktidarına son verilmiştir. Daha sonra bu olaylar Suriye'ye de sıçramış; ancak sonucu diğer ülkelerdeki gibi olmamıştır. Suriye'de, Beşşar Esad yönetimi protestolara karşı oldukça şiddetli bir biçimde karşılık vermiş ve binlerce insan hayatını kaybetmiştir. Sivil halk göç etmek zorunda kalmıştır. Suriyeli mültecilerin en çok göç ettiği ülkeler: Türkiye, Lübnan, Ürdün, Mısır ve Irak olmak üzere beş ülkedir. On milyonu aşkın insan göç ederek bu ülkelere sığınmış ve hayatlarını idame edebilmek için zamanla işgücüne aktif bir biçimde katılım sağlamışlardır. Bu çalışmada, Suriyeli mültecilerin bu beş ülkeye ekonomik etkileri OECD'nin Büyülü Elmas (Magic Diamonds): enflasyon, işsizlik, dış ödemeler dengesi ve büyüme olarak nitelendirilen dörtlü ekonomik performans göstergeleri kullanılmıştır. Göstergelerden birisi olan dış ödemeler dengesi, tüm ülkelerde farklı hesaplanma yöntemi kullanılması sebebiyle analiz dışı bırakılmıştır. Enflasyon göstergesi ise analiz aşamasında durağan olarak bulunmuş ve analiz dışına çıkarılmıştır. Her ülke için ayrı ayrı olmak üzere barınan mülteci sayısı toplam nüfusa bölünmüş ve bu yöntemle "Ratio değişkeni" hesaplanmıştır. Ratio ile büyüme ve enflasyon arasındaki on yıllık süre zarfındaki dinamik ilişkinin tespit edilmesi için Panel VAR analizi yapılmıştır.

Analiz sonucunda büyüme değişkeni için elde edilen sonuçlar istatistiki açıdan anlamsız bulunmuştur. İşsizlik değişkeni açısından baktığımızda ise Ürdün, Mısır, Lübnan ve Türkiye'de işsizlik oranının sebebi farklı anlamlılık düzeylerinde mülteci nüfus yoğunluğu ile ilişkili olarak bulunmuştur. Ancak Irak'ta ise herhangi bir ilişki bulunamamıştır.

Nüfus yoğunluğu içerisinde mülteci nüfusunun artması veya azalması sonucunda oluşacak etkiler farklılaşabilir ve böylelikle mevcut sorunlar çözülebilir veya katlanarak artabilir. Bu nedenle ülkelerin mültecilerin istihdamına yönelik politikalar geliştirmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Panel VAR Analizi, İşsizlik, Büyüme

EĞİTİM DÜZEYİ İLE OTORİTER TERCİHLER ARASINDAKİ İLİŞKİ: TR71 BÖLGESİ VE TÜRKİYE'DEKİ DİĞER BÖLGELER ARASINDA KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ

Aytaç AYDIN

Kırıkkale SBE İktisat Doktora Öğrencisi

ÖZET

Geçmişten günümüze halkların barınma, beslenme, sağlık gibi temel ihtiyaçlarının yanında en önemli temel ihtiyaçlarından biri de demokrasiye erişebilmektedir. Abraham Lincoln'un ifadesiyle demokrasi "halkın, halk tarafından ve halk için yönetilmesi" olarak ifade edilebilir. Demokrasilerde seçimler son derece belirleyicidir. Bu noktada önemli olan halkı güçlendirerek, periyodik, özgür, adil, katılımcı ve gerçekten çekişmeli seçimler yapılabilmesi, belirli (siyasi veya ekonomik) seçmenlerden ziyade bir bütün olarak nüfusun lehine politikaların uygulanmasını sağlayan topyekûn bir sistemdir. Demokratik seçimler beceriksiz ve yozlaşmış bireylerin iktidardan uzaklaştırılmasına olanak tanır (Sen, 2000 ve Rivera-Batiz, 2002). Tarihsel olarak demokrasinin inşası zor ve çetin bir süreci ortaya koymaktadır. Bazı ülkeler demokratikleşme kavramı ile erken tanışmış olsa da diğer bazı ülkeler henüz tanışmamıştır. Bazı ülkeler ise demokratikleşme kavramı ile tanışmasına rağmen tekrar anti demokratik yönetimlere geçmiştir. Demokrasinin en önemli düşmanı otoriterleşmedir. Otoriterleşme arttıkça demokrasi, hak ve özgürlükler gerilemektedir. Otoriter rejimlerin yükselişi, günümüzde dünya demokrasileri için önemli bir tehdit oluşturmaktadır. Okuma yazma bilmeme oranının yüksek olması, otoriter eğilimlerin artmasına katkıda bulunan önemli bir faktördür (Freedom House, 2023). Bu çalışmada Dünya Barış Endeksi, Dünya Özgürlük Endeksi, Basın Özgürlüğü Endeksi, Demokrasi Endeksi incelenmiş endeks ortalamaları alınarak Türkiye'nin otoriter bir rejimle yönetilip yönetilmediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Otoriterleşme ile eğitim ilişkisi ele alınmış, eğitim seviyesindeki artışın otoriterleşmeye etkisi bölgesel karşılaştırmalarla analiz edilmiştir. Çünkü eğitim "hem bilgi hem de yurttaşlık erdemlerinin en iyi temsilcisidir" (Alesina ve Giuliano, 2011, s.8). Hem sosyal sermayeyi güçlendirerek hem de bilgi asimetrilerini azaltarak demokratik kurumların işleyişini iyileştirebilir. Wolfinger ve Rosenstone (1980) söylemiyle eğitim, kişinin siyaset gibi karmaşık ve soyut konuları anlama kapasitesini artırmanın yanı sıra sivil sorumluluk etğini teşvik eder. Eğitimli vatandaşların oy verdikleri konuları anlama ve yolsuzluğa bulaşmış kamu görevlilerini tanıma olasılıkları daha yüksek olduğundan, iyi politikacıları seçme olasılıkları da daha yüksektir (Milligan ve diğerleri, 2004 ve Ostrom, 2006). Çalışmada TR71 Bölgesi'nde ve Türkiye'deki diğer bölgelerde okuma yazma oranı ile otoriter tercihler arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılmaktadır. Temel bölge TR71 olarak seçilmiş TR71 bölgesi ile diğer bölgelerin karşılaştırmalı analizi yapılmıştır. Bu analizde TR71 ve diğer bölgelerin okuma yazma bilme oranları ile iktidar partisi ve ana muhalefet partisine verilen oylar arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Okuma yazma bilmeyenler, siyasi sürece daha az katılma eğilimindedir ve bu da onları otoriter rejimler tarafından daha kolay kontrol edilebilir hale getirir (Dalton, 2008). Okuma yazma bilmeyenler, genellikle daha düşük gelir seviyelerine ve daha az sosyal statüye sahiptirler. Bu kesim otoriter rejimlerde siyasilerin popülist söylemler ile daha kolay yönlendirilmesine olanak tanır. (Inglehart & Welzel, 2005). Yüksek eğitimli gruplar özgürlükçü kutba, düşük eğitimli gruplar ise otoriter kutba yönelmektedir (Stubager, 2008). Çalışma literatürle doğru orantılı olarak eğitim seviyesindeki artış ile otoriterleşme arasında ters ilişki olacağı varsayımından yola çıkmaktadır. Bu kapsamda TR71 ile diğer bölgelerin karşılaştırılması sonucunda elde edilen bulgulara göre politika önerileri geliştirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otoriterleşme, Eğitim, TR71, Demokrasi

TR71 BÖLGESİNİN 2010 SONRASI MAKRO GÖSTERGELERİNİN YORUNMLANMASI

Mehmet DİKKAYA

Prof.Dr. Kırıkkale Üniversitesi, İ.İ.B.F, İktisat Bölümü

Mehmet KALINSAZLIOĞLU

Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, İ.İ.B.F, İktisat Bölümü

ÖZET

Bu çalışmada TR71 bölgesinde bulunan Kırşehir, Kırıkkale, Niğde, Aksaray ve Nevşehir olmak üzere beş ilin 2010 ve sonrası işsizlik, istihdam, büyüme, enflasyon ve dış ticaret hacmi hakkında genel bir değerlendirme yapılacaktır. Ayrıca 2010 yılından bu yana artan istihdam ve dış ticaret hacmine ve azalmakta olan işsizlik oranlarına yer verilecektir. Bu bölgenin makroekonomik göstergeleri TÜİK'ten alınan veriler kullanılarak tablolar, şekiller ve grafikler yardımıyla açıklanacaktır. İşsizlik oranının azalması için yapılan çalışmalar, istihdamı artmasına katkı sağlayan firmalar ve yeni iş imkanı sağlayan kuruluşlar, önceden kurulmuş olup iş istihdamını artırma politikaları izleyen firmalar, dış ticaret hacminde ithalat ve ihracat yapan firmalar ve ithalat ve ihracat oranları hakkında değerlendirme yapılacaktır. İşsizlik oranlarının son beş yılda %13,3 oranından %8,6 oranına kadar düştüğü TÜİK verilerinde de görülmektedir. Bu işsizlik oranını daha da düşürmek için izlenmesi gereken politikalara yer verilecektir. İhracat oranlarının son 10 yılda Kırşehir'de 209.242 bin \$'dan 297.195 bin \$'a arttığı, Nevşehir'de 49.038 bin \$'dan 93.874 bin \$'a, Niğde'de 68.923 bin \$'dan 60.018 bin \$'a, Aksaray'da 74.124 bin \$'dan 150.528 bin \$'a, Kırıkkale'de ise 14.956 bin \$'dan 32.830 bin \$'a kadar çıkmasına katkı sağlayan faktörler açıklanacaktır. Son 10 yılın ithalat oranlarına baktığımızda ise Kırşehir'de 188.694 bin \$'dan 437.211 bin \$'a Nevşehir'de 35.081 bin \$'dan 67.404 bin \$'a, Niğde'de 32.119 bin \$'dan 59.215 bin \$'a, Aksaray'da 46.112 bin \$'dan 107.182 bin \$'a, Kırıkkale'de 7.974 bin \$'dan 34.908 bin \$'a kadar çıktığı dikkat çekmektedir. TR71 bölgesinde yaşayan tüketici kısmının alım gücü her geçen yıl daha da düşmekte olduğu yani enflasyonun artış gösterdiği TÜİK verilerinde de görülmektedir. Bu verilmiş olan bilgiler dahilinde TR71 bölgesinin iktisadi sonuçlarına bakılarak yorumlanacaktır.

Anahtar kelimeler: İşsizlik, İstihdam, Dış ticaret, Enflasyon

DÖNGÜSEL EKONOMİ MODELİ KAPSAMINDA TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLERİN ATIK YÖNETİMİ POLİTİKASI: TR 71 BÖLGESİ ÖRNEĞİ

Fevzi ESKİN

Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Öğrencisi

ÖZET

Çevresel problemlerin özellikle gelişmiş ülkeler tarafından giderek artan bir sorun olarak görülmesi ve küresel ölçekte önem kazanması, çevresel sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik eğilimlerin son yıllarda artması ve kaynakların kıtlığı bu ülkeleri sürdürülebilir ekonomi bağlamında yeni arayışlara itmiştir. Bu kapsamda atıkları kaynağında azaltarak bunların geri dönüştürülmesini sağlamak suretiyle çevresel kirliliği ve hammadde ihtiyacını azaltarak sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirmek için 2015 yılında Avrupa Komisyonu tarafından kabul edilen “Döngüsel Ekonomi Paketi” ile döngüsel ekonomi modelinin çerçevesi oluşturulmuştur. Türkiye’de uygulanan atık yönetimi politikasında ise, öncelikle atıkların oluşumunu engellemek, bunun mümkün olmaması durumunda geri kazanım oranlarının artırılarak bunların geri dönüştürülmesi amaçlanmıştır, 2017 yılından itibaren hayata geçirilen “Sıfır Atık Projesi” ile üretim biçimlerinin sürdürülebilir kalkınmayla uyumlu hale getirilmesi, kurulacak geri dönüşüm tesisleri ile ilave istihdam yaratılması ve atıkların ekonomiye kazandırılması amaçlanmıştır. Avrupa Birliği’nde atıkların geri dönüşüm oranları yüksek düzeyde seyretmekte ve atıklar ülke ekonomileri için ciddi bir hammadde kaynağına dönüşmekte olup, düzenli atık depolama oranları düşüş göstermektedir. Buna karşın Türkiye’de oluşan atıkların büyük çoğunluğu depolama alanlarına gönderilmekte ve geri dönüşüm oranları beklenenin oldukça altında seyretmektedir. Evsel ve endüstriyel katı atıklar ile kapsamı sınırlandırılan bu çalışmanın amacı döngüsel ekonomi modeli bağlamında Türkiye’nin atık yönetimi politikasını Kırıkkale, Kırşehir, Aksaray, Niğde ve Nevşehir illerini içeren TR 71 Bölgesi’ndeki gelişmeleri de ele alarak Avrupa Birliği ile karşılaştırmalı olarak incelemek ve atık ekonomisinin büyüklüğünü analiz etmektir.

KIRIKKALE HİZMET SEKTÖRÜ ANALİZİ: YAŞIHAN İLÇESİ YENİŞEHİR MAHALLESİ KAFE SEKTÖRÜ

Refik YASLIKAYA

Doç. Dr. Kırıkkale Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Damla YOZGAT

Kırıkkale Üniversitesi SBE, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZET

Bugün gelişmiş ülke olarak adlandırılan ülkelerin büyüme ve kalkınma modelleri, tarımdan sanayiye, oradan da hizmet sektörüne ilerleyen bir yol izlemiştir. 1700'lü yılların ortalarından itibaren Avrupa ve Amerika kentleri sanayiye bağlı olarak hızlı bir büyüme sürecine girmişler; büyüyen sanayi zaman içinde bu ülkelerde hizmet sektörünün de büyümesini beraberinde getirmiştir. Sanayi devrimini yakalayamayan ve bugün çoğunlukla gelişmekte olan ülkeler olarak adlandırılan ülkelerde ise süreç, tarımdan hizmet sektörüne doğrudan geçiş biçiminde gerçekleşmiştir.

İkinci Dünya Savaşı sonrası gelişen sosyal devlet olgusu ile zaman içinde vatandaşların taleplerindeki artış ve çeşitlenme de hizmet sektörünü büyüten önemli bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle son 15 yıl, bu anlamda önemli bir kırılmayı temsil etmektedir. 2010 yılından bu yana hizmet ticareti mal ticaretinden daha hızlı bir şekilde büyümektedir. Örneğin, Dünya Bankası'na göre, 2021 yılı için imalat sektörleri küresel gayri safi hasılaya %17 katkı sağlarken, hizmet sektörünün katkısı %65,7 olmuştur. Hizmet sektörünün yarattığı yüksek katma değer ihracat rakamları üzerinden de izlenebilmektedir. Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre 2010-2020 yılları arasında dünya çapında hizmet ihracatı bileşik büyüme oranı %2,3 iken, dünya mal ihracatı bileşik büyüme oranı %1,4'te kalmıştır.

Türkiye Osmanlı'dan devraldığı miras içindeki sınırlı sanayi altyapısı yanında, Cumhuriyetin ilk yıllarındaki sermaye eksikliğine bağlı olarak kurabildiği kısıtlı sanayisiyle 20. Yüzyılın büyük kısmını dışa bağlı olarak yaşamıştır. Aynı dönemde güçlü bir hizmet sektörü gelişmesinden de söz etmek pek mümkün değildir. 1980'li yıllardan itibaren ekonomideki liberalizasyon politikalarının da etkisiyle sanayi sektöründe daha yavaş hizmet sektöründe ise daha hızlı bir büyüme süreci başlamıştır. Önceleri turizm ile başlayan sektördeki büyüme, bugün gıda, sağlık, perakende satış gibi alanlarda devam etmektedir. Bu gelişme son yıllarda daha da hız kazanmıştır. Örneğin Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı verilerine göre 2023 yılı dördüncü çeyreğinde GSYH'deki büyüme toplamda %4 olarak gerçekleşmiştir. Sanayi sektöründeki büyüme %1,9, tarım sektöründeki büyüme %0,5 olarak gerçekleşirken, hizmet sektörü (inşaat dahil) %3,6'lık bir orana ulaşmıştır.

Kırıkkale bu tarihsel arka plan içinde ilginç bir yere sahiptir. İç Anadolu bölgesi içinde en erken sanayileşen şehir Kırıkkale olmuştur. Kırıkkale'de ilk sanayi tesisi oldukça erken tarihlerde 1935 yılında kurulan Makine Kimya Endüstrisi Kurumu'na ait Silah fabrikasıdır. Bu fabrikayı yine Türk savunma sanayiine üretim yapan başka fabrikaların kurulması izlemiştir. 1986 yılında kurulan Tüpraş Kırıkkale Orta Anadolu Rafinerisi yine şehrin bir başka önemli sanayi kuruluşudur. Cumhuriyetin ilk yıllarında küçük bir köyden bugün 200 bini aşan nüfusuyla bir şehre dönüşmenin hikayesinin arkasında da esas olarak sanayideki bu gelişme yatmaktadır. Kırıkkale ekonomisinin en büyük üretim ve ciro yapan tesisleri de yine bu sanayi kuruluşlarıdır. 1992 yılında şehirde Kırıkkale Üniversitesi kurulmuştur. Şehir içinde kendisine tahsis edilmiş küçük binalar yanında sınırlı bir kampüse sahip üniversite, zaman içinde büyümüş ve ülkenin en fazla öğrenciye sahip üniversitelerinden biri haline dönüşmüştür. Bugün 12 fakülte, 1 yüksek okul, 7 meslek yüksek okulunda öğrenim gören 35 bine yakın öğrenci sayısına sahiptir. Üniversitenin büyümesine paralel olarak hizmet sektöründe de bir canlılık başlamış ve bugün üniversite kampüs sınırına bitişik Yaşihan ilçesi Yenişehir mahallesinde büyük bir ticari hacim

ortaya çıkmıştır. Bölge, öğrenci yurtları ve apartlar yanında, yine ağırlıklı olarak öğrenciye hizmet sunan kafe, restoran, market ve kitap kırtasiye gibi pek çok iş kolunu ağırlayan bir yapıya dönüşmüştür. Bunlar içinde en fazla işyerine sahip iş kolu ise kafe işletmeleridir.

Bu bildirinin konusunu Kırıkkale ili Yahşihan İlçesi sınırları içinde bulunan Yenişehir mahallesinde ortaya çıkan öğrenci merkezli ticari hacim ve bu ticari hacim içerisindeki en büyük pastayı oluşturan kafe sektörü oluşturmaktadır. Bildiri kafe tercihlerini etkileyen faktörleri ortaya koyma amacındadır. Kafeler bölgede öğrencilerin sosyalleşmek, dinlenmek, yiyecek ve içecek tüketmek, yeni deneyimler kazanmak, ders çalışmak, oyun oynamak için tercih ettikleri en önemli mekanlardır. Öğrencilerin kafe tercihleri ise çok çeşitli faktörlerden etkilenmektedir. Bildirinin temel varsayımı öğrenci tercihlerini etkileyen en önemli iki faktörün fiyat ve ortamın atmosferi (fiziksel ortam, müzik, ses ya da sessizlik gibi) olacağı şeklindedir. Hizmet kalitesi, kurumsal kimlik ve ürün çeşitliliği gibi faktörlerin kafe tercihinde ikincil derecede önemli olacağı çalışmanın bir başka varsayımıdır. Bildirinin varsayımları 400 kişilik bir örnekleme test edilecektir. Araştırma nicel veriye dayalı olarak hazırlanacaktır. Anket soruları hazırlandıktan sonra 20 kişilik pilot uygulama yapılacak ve veri üretmeyi mümkün kılan sorular netleştirilecektir. 400 kişilik örnekleme bir ay içinde ulaşılabilecek ve SPSS programı ile analiz edildikten sonra raporlanacaktır. Rapor sonuçları TR71 Bölgesinin Sosyo-Ekonomisi Sempozyumu'nda sunulacaktır.

Araştırma sonucu, bildirinin konusunu oluşturan bölgenin hizmet sektörü için önemli veriler içermesi yanında, ulusal çapta da kafe iş kolu için çıkarımlar yapılmasına katkı sağlayacaktır. Bu çıkarımların başında kafe tercihlerini etkileyen faktörlerin yeni iş yerleri açılırken dikkate alınması gelmektedir. Bunun yanında bildiri, benzer çalışmaların başka bölgeler için de yapılması için akademik ve ticari motivasyon oluşturacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomi, Kalkınma, Hizmet Sektörü, Kafe Sektörü

TR71 BÖLGESİ İLLERİNİN NÜFUS DİNAMİKLERİ ÜZERİNE BİR ANALİZ

(2014-2023)

Soysal Burak ATAKAN

Kırıkkale Üniversitesi, SBE, Sosyoloji Anabilim Dalı, Doktora Öğrencisi

ÖZET

Araştırmamızda 2014-2023 yılları TR71 bölgesi nüfus dinamikleri, bölgenin Türkiye geleninde İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) Düzey II diğer bölgelerden aldığı göç, bu bölgelere verdiği göç ve yabancı uyruklu nüfus hareketliği karşılaştırmalı betimsel düzeyde tespit etmek amaçlamıştır. Ayrıca bölgenin nüfusu iller, kır/kent dağılımı gibi parametreler üzerinden durumu belirlenmesi hedeflenmiştir. Çalışmanın temel verileri Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) veri bankasından elde edilmiştir. Veriler karşılaştırmalı tablolar olarak sunulmuş ve Excel programına aktarılarak grafikler aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırmada 2022-2023 yıllarındaki nüfus değişim eğilimleri deprem etki faktörünün daha iyi anlaşılması ve betimlenmesi açısından ayrıca analiz edilmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

TR71 bölgesi illeri 2014 öncesi ve 2014-2022 yılları arasında TR71 Bölgesi Düzey2 bölgelerine daha fazla göç verme eğiliminde iken, 2022 yılında bu eğilim değişmeye başlamıştır. Bölgenin 2023 yılında ise diğer bölgelerden daha fazla nüfus almaya başladığı tespit edilmiştir. TR71 bölgesi içindeki bütün iller 2014 yılında nüfus kaybı yaşarken 2022 yılına gelindiğinde Kırıkkale hariç bölge illeri belli oranda nüfus artışına sahip olmuştur. 2023 yılında ise Kırıkkale ve Niğde illerinde net 10.000 kişi üzerinde olmak üzere bölge illerinin tamamında nüfus artışı gerçekleşmiştir.

Bölge illerinde 2014 öncesi dönemden başlayarak yabancı uyruklu nüfusu sürekli artış eğilimi göstermiştir. 2014 yılında 0.92 olan yabancı nüfus oranı 2023 yılında 2.83 'e yükselmiştir. Bölge illeri içerisinde en yüksek yabancı Nüfus Aksaray en düşük yabancı nüfus ise Niğde illerinde bulunmaktadır. Bölge illerinin kır ve kent nüfus bağlamında en düşük kır nüfusu Kırıkkale'de en yüksek kır nüfusunun ise Niğde ilinde bulunduğu gözlenmiştir. Ayrıca 2014-2022 yılları arasında düşüş eğiliminde olan kır nüfusunun 2023 yılında ise artış eğiliminde olduğu söylene bilir.

Bölge illerinde 2014 yılında gözlenen nüfus artış hızındaki azalma eğilimi her ne kadar 2018-2019 yıllarında farklılık gösterse de 2022 yılına kadar sürmüştür. 2022 yılında nüfus artış hızındaki eğilim artış göstermeye başlamış 2023 yıl itibari ile deprem faktörünün etkisiyle bu eğilim ciddi oranda artmıştır. Sonuç olarak TR71 bölgesinin genel nüfusu, Kırıkkale, Kırşehir ve Niğde illerinde bazı yıllarda düşüş gösterse de, 10 yıllık periyotta genel olarak bölgede bütün illerde nüfus artışı yaşanmıştır. 2014-2023 aralığında TR71 bölgesinde en az nüfusu artışı Kırıkkale ilinde en yüksek artış ise Aksaray ilinde görülmüştür.

Anahtar Kavramlar: TR71 Bölgesi Nüfus Dinamikleri, Göç, Kır-Kent Nüfusu, Yabancı Nüfus

KADINLARIN İŞGÜCÜNE KATILIM ORANINI BELİRLEYEN FAKTÖRLER: TR71 BÖLGESİ İÇİN BİR DEĞERLENDİRME

Soner ESMER

Kırıkkale Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Öğrencisi

Abdülkadir ÇAĞLIN

Kırıkkale Üniversitesi, SBE, Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZET

Milenyumun ilk çeyreğinden ikincisine doğru yıl alırken Türkiye Yüzyılı hedeflerinin birbiri ardına her gün daha yüksek sesle sıralandığı, zamanın ruhuna ters olarak kadının kendisini sadece annelik-eşlik rolü dolayımında var etmesi hem kadının bireysel olarak gelişimi hem de toplumun gelişimi açısından büyük bir engeldir. Bu minvalde, kadının kendisini aktif, kendisine sunulanın sadece pasif alıcısı olmadığı, yaratıcı, değiştiren, üreten bir birey olarak var edebilmesi için çalışma yaşamıyla kuracağı bağ elzemdir. Kadının işgücüne katılım oranının eğitim seviyesiyle doğru orantılı olduğunu çalışmada yararlanılan verilerden görmek mümkündür. Kadın istihdamı ve kadının toplumsal rolü, modern toplumlarda önemli bir konu haline gelmiştir ve bu konuların ele alınması birçok açıdan önemlidir.

TR71 Bölgesinde kadın istihdamının genel profilini analiz etmek üzere yapılacak bu çalışmada, öncelikli olarak bölgesel kadın istihdamını etkileyen unsurlar incelenecektir. Ardından, TR71 bölgesindeki sektörel kadın istihdamının bileşenleri masaya yatırılacaktır. Bölgesel istihdamın temel karakteristikleriyle karşılaştırıldığında kadın istihdamının hangi faktörler tarafından belirlendiği ele alınacaktır. Son olarak, kadınların işgücü piyasasında yer almalarını etkileyen faktörlere, cinsiyete dayalı ayrımcılığa ve kadın istihdamını artırmaya yönelik düzenleme ve projelere yer verilecektir.

Anahtar kelimeler: Kadın istihdamı, TR71 Bölgesi, Cinsiyet ayrımcılığı

SERBEST BÖLGELER Mİ? KALKINMA AJANSLARI MI?

Erdal ARSLAN

Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü

Ali BORA

Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü

ÖZET

Doğuşu serbest şehir şeklinde olan serbest bölgelerin Avrupa'daki ilk örnekleri dışarıdan ülkeye gelen malların karaya indirildiği, gümrük işlemlerinden muaf tutulduğu, depolandığı ve gümrük müdahalesi olmadan ihraç edildiği gümrük antrepoları olarak ortaya çıkmıştır. Günümüzde ise serbest bölgeler, ülkenin siyasi sınırları içinde olmakla birlikte gümrük hattı dışında sayılan, ülkede geçerli ticari, mali ve iktisadi alanlara yönelik hukuki ve idari düzenlemelerin uygulanmadığı veya kısmen uygulandığı, sınai ve ticari faaliyetler için daha geniş teşviklerin tanındığı ve fiziki olarak ülkenin diğer kısımlarından ayrılan yerler olarak tanımlanmaktadır. Bölgesel gelişmenin kavramsallaştırılması süreci ise bölgesel gelişmenin teorik temelleri ile değişimin kalkınma yönünü açıklayan yeni faktörler ile başlamış ve amaçlar, hedefler, faaliyet alanlarındaki gelişmelerle devam etmiştir. Bu çerçevede; bölgesel gelişme yaklaşımının, merkezi idarenin öncü rol üstlendiği "yukardan aşağıya" planlama ve kalkınma anlayışından, yerel ekonomik aktörlerin daha etkin işlevler üstlendiği "aşağıdan yukarıya" kalkınma anlayışına doğru değişim geçirerek bir gelişim sağladığı görülmektedir. Bu süreç başta Avrupa ülkeleri olmak üzere birçok ülkede, yerel düzeyde yeni düzenleme mekanizmalarının oluşmasına, yerel düzenlemelerin ve yeni yerel kurum ve kuruluşların ortaya çıkmasına sonuç olarak Kalkınma Ajanslarının doğmasına neden olmuştur. Kalkınma Ajansları, bir ülkenin belli bir coğrafi bölgesi içerisindeki özel ve kamusal tüm şirketler, yerel otoriteler ile sivil toplum kuruluşları arasında işbirliği sağlayarak, o bölgenin ekonomik açıdan gelişmesini hedefleyen ve yasal bir hükme dayanarak kurulan yapılar olarak tanımlanmaktadır. Türkiye'de ise planlı dönemle birlikte uygulanmaya başlanan bölgesel gelişme ve bölgeler arasındaki dengesizlikleri giderici yöndeki politikalar, sürekli olarak gözden geçirilerek güncel tutulmaktadır. Bu zorunluluğun esas nedeni ise Dünyadaki ekonomik gelişimlere ivedi bir şekilde dâhil olarak yılların kronikleşen bölgesel farklılıklarını giderme çabasıdır. Ayrıca Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılım sürecinde bölgesel gelişme politikalarını önemseyen ve uygulayan bir Avrupa modelini benimsemiş olması da bu süreci önemli ve etkili kılmaktadır.

Çalışmada; bölge, bölgecilik, serbest bölgeler ve bölgesel kalkınmanın öncülerinden olan kalkınma ajansları tanımlanarak Dünyadaki ve Türkiye'deki gelişim sürecine değinilecek, Ülkemizdeki Serbest Bölgelerin gelişim süreci ve işlevleri ile ekonomi üzerindeki etkileri istatistikî rakamlar yardımı ile ortaya konacak ve Kalkınma Ajanslarının ülkemiz ekonomisine olan katkıları rakamlar yardımı ile karşılaştırmalı olarak anlatılacaktır. Çalışmada kaynak taraması ve veri analizi yöntemi kullanılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Bölge, Bölgecilik, Serbest Bölgeler, Bölgesel Kalkınma, Kalkınma Ajansları

AİLE DANIŞMANLIĞI BAĞLAMINDA “ENNEAGRAM KİŞİLİK MODELİ” KAVRAMININ İNCELENMESİ

Yadigâr Rana SUNAR

KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZET

Bu çalışma, Aile Danışmanlığı bağlamında Enneagram Kişilik Modeli'nin incelenmesini amaçlamaktadır. Enneagram Kişilik Modeli, bireylerin kişilik özellikleri ve davranışları üzerine odaklanan bir modeldir. Enneagram Kişilik modeli, dokuz farklı kişilik tipini temsil eden bir sembol kullanır ve her tipin farklı motivasyonlar, düşünce kalıpları, duygusal tepkiler ve davranış özellikleri vardır. Enneagram, bireylerin kendilerini daha iyi anlamalarını ve geliştirmelerini sağlayan bir araç olarak kullanılır. Modelin kullanım alanları arasında kişisel gelişim, ilişkiler, liderlik, psikoterapi ve eğitim yer alır. Araştırmalar, Enneagram'ın kişilik, stres, ilişkiler ve liderlik gibi konularda etkili olduğunu göstermektedir. Aile danışmanlığı bağlamında Enneagram Kişilik Modelinin, aile üyelerinin kendi ve birbirlerinin kişilik tiplerini anlamalarına, böylece iletişim ve etkileşimlerinde derin bir anlayış geliştirmelerine yardımcı olabilir. Ayrıca, aile içi çatışmaların temelinde yatan kişisel farklılıkları ve motivasyonları anlamalarına, çözüm odaklı bir yaklaşım geliştirmelerine katkı sağlar. Enneagram ayrıca, aile üyelerinin güçlü ve zayıf yönlerini belirlemelerine ve birbirlerini desteklemelerine olanak tanır. Bunun yanı sıra, aile üyelerinin birbirlerinin ihtiyaçlarını daha iyi tanımlamalarını ve karşılımlarını teşvik ederek ilişkileri güçlendirir. Bu çalışma, Enneagram Kişilik Modeli'nin aile danışmanlığı bağlamında kullanımının önemini vurgulamak amacıyla yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Enneagram, Kişilik Modeli, Aile Danışmanlığı, Kişilik

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA VE AKILLI KENT PERSPEKTİFİNDE TR71 BÖLGESİ İÇİN BİR KALKINMA MODELİ ÖNERİSİ

Prof. Dr. Metin TOPRAK

Dr. Reza BEHJATI

Doç. Dr. İhsan KURAN

Doç. Dr. Suna Muğan ERTUĞRAL

Prof. Dr. Yüksel BAYRAKTAR

Selin ALTUN

ÖZET

Sürdürülebilir kalkınma ve akıllı şehir kavramları, başta Birleşmiş Milletler olmak üzere Avrupa Birliği kurumlarının da öncelik verdiği sürdürülebilir toplumun yeni mottosu haline gelmiştir. Sürdürülebilir kalkınma, odağında birey, topluluk ve toplumun olduğu bir çerçeveyi ifade eden toplum 5.0 olarak da nitelenmektedir. Akıllı şehir konsepti, çevre, güvenlik, insan, yapılar, ekonomi, mekân yönetimi, sağlık, yönetim, bilgi ve iletişim teknolojileri, ulaşım, enerji, bilgi güvenliği, altyapı, afet ve acil durum yönetimi ve coğrafi bilgi sistemleri gibi boyutlar itibariyle uygulama alanı bulmakta ve yönetim, strateji, politika, bütüncül hizmet yönetimi ve iş yönetimi olarak beş ayaklı bir yönetim çerçevesi öngörmektedir.

TÜİK, Kalkınma Ajansları ve YÖK gibi kurumlar son yirmi yılda bölgesel kalkınma yaklaşımını Türkiye geneline yayma yönünde çeşitli sınıflamaları öne çıkararak, kamu, özel ve sivil toplum aktörlerini bu yönde teşvik etmektedir. TR71 Bölgesi için, insan kaynaklarının geliştirilmesi bakımından bölgedeki yükseköğretim kurumları ve orta dereceli eğitim kurumları, ticaret ve sanayi odaları ile meslek kuruluşları ve yetkilendirilmiş özel kuruluşlar; ekonomik faaliyetler bakımından tarım, sanayi ve hizmetlere ilişkin il ve ilçe düzeyindeki kamu, özel ve sivil toplum kuruluşları; etnik, dini ve kültürel topluluklar bakımından kamu, özel ve sivil toplum kuruluşları; TR71 bölgesindeki lokasyon, ihtisaslaşma ve kümeleme bakımından OSB'ler; ulusal düzeydeki düzenleme ve uygulamalarla ilişki bakımından bölgedeki milletvekilleri ve il genel meclisi ve belediye meclisleri ve nihayet TR71 bölgesindeki mülki ve idari yapılanma bakımından merkezi yönetimin taşra teşkilatı ve yerel yönetim erklerinin sürdürülebilir bölgesel kalkınma konsepti çerçevesinde bütüncül bir bakış açısıyla entegre bir stratejik plan doğrultusunda beşeri, fiziki, ekonomik ve doğal kaynakları ve kullanımını sinerji oluşturacak şekilde tasarlaması ivedi bir önceliktir.

Geliştirilecek entegre model, illeri kendi içlerinde özerk davranmalarına imkan veren, kaynak kullanımını bir sistem dahilinde bütüncül bir bakış açısıyla planlayan, insan kaynakları mecralarını bölge bazında revize eden ve sürdürülebilir topluluk ve toplumu önceleyen, kurumsal yönetim ilkelerini esas alarak yeni bir organizasyon öngören bir vizyonda olacaktır.

Anahtar Kelimeler: TR71 Bölgesi, Bölgesel Kalkınma, Sürdürülebilir Kalkınma, Akıllı Şehir, Toplum 5.0.

TR71 BÖLGESİNDEKİ İÇ GÖÇÜN GENEL BİR DEĞERLENDİRİLMESİ

Doç.Dr.Ertuğrul GÜRESCİ

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, İ.İ.B.F, İşletme Bölümü

ÖZET

Çeşitli nedenlerden dolayı bireylerin coğrafi yer değiştirmesi genel olarak göç olarak tanımlanmaktadır. Göç ile ilgili yapılan çalışmalar doğrudan veya dolaylı olarak bir bölgenin sosyo-ekonomik yapısını da ortaya koymaktadır. Çünkü insanın coğrafi hareketliliği sadece fiziki bir yer değiştirme olmayacak aynı zamanda bir değişim ve dönüşümü de beraberinde getirebilecektir. Türkiye'nin belirgin bir şekilde iç göç hareketliliği 1950'li yıllardan sonra başlamış ve bu süreç 1990 ve 2000'lerde zirve noktasına ulaşmıştır. Özellikle iç göçlerin kırdan-kente olanının daha da anlamlı bir sorunsal alanını oluşturduğu bir gerçektir. İç göçlerin tanımlanmasında özellikle TÜİK'in verilerinin çoğu kez yetersiz olduğunu da söylemek faydalı olacaktır. Ancak TÜİK iç göçlerin tanımlanmasında ağırlıklı olarak istatistiki bir hesaplama metodu ile Net Göç Hızı (NGH) verilerini kullanmakta ve son olarak bu tür göçlerin nedenlerini de çeşitli başlıklarda özetlemektedir. Özellikle bu tür verilerde kırsal göç kavramı doğru bir şekilde tanımlanması elde edilen verilerin daha sağlıklı bir şekilde oluşturulmasını sağlayacaktır. TR71 Bölgesinde büyükşehrin olmaması da bu verilerin daha sağlıklı okunmasını sağlayıcı bir faktör olarak ele alınmalıdır. Bu çalışmada, TR71 Bölgesi, olarak tanımlanan 31.823 km²'lik yüzey alanı ile Türkiye yüzölçümünün % 4,1'ini kaplayan ve 1.611.789 kişilik nüfusu ile Türkiye'nin % 2'lik nüfusunu oluşturan Düzey 2 Bölgesi'nde bulunan illerin NGH ayrı ayrı ve birlikte ele alınarak özetlenmesi ve sonuçlarının anlamlı bir şekilde değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde'nin oluşturulduğu bölgedeki NGH'leri ile bölgenin ekonomik ve sosyal yapısı ile ilgili öngörülebilir bir sorun ve çözüm yaklaşımların da ileri sürülmesi de amaçlanmaktadır. Çalışmada TÜİK'in iç göç verileri ve özellikle NGH ile ilgili verileri temel veri olarak kullanılacak ve bunların il bazlı ortalamaları da alınarak bölge ile ilgili daha somut yaklaşımlar ileri sürülebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Göç, İç Göç, NGH.

TR71 BÖLGESİ İÇİN KOOPERATİFLEŞMENİN ÖNEMİ

Doç.Dr.Ertuğrul GÜRESCİ

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, İ.İ.B.F, İşletme Bölümü

ÖZET

Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde İllerini kapsayan TR71 Bölgesi, 31.823 km²'lik yüzey alanı ile Türkiye yüzölçümünün % 4,1'ini ve yaklaşık olarak Türkiye'nin % 2'i oluşturan Düzey 2 Bölgesi, ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınmasında etkin bir rol aynama potansiyeline sahiptir. Türkiye'de elde edilen gayri safi toplam katma değer %1,53'ü TR71 Düzey 2 Bölgesi tarafından oluşturulmakta ve bu oranın %25,1'i sanayiden, %55,3'ü hizmetlerden ve %19,6'sı ise tarımdan elde edilmektedir. Bölge ile ilgili yapılan TR71 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı (2014-2023) veri ve değerlendirmelerine göre bazı tespitler yapılmış ve öncelikli alanlar tespit edilmiştir. Bunlar; bölgenin hayvansal üretiminde güçlü bir yapıya ve kültüre sahip olması, tarımda bazı bitkisel ürünlerde kayda değer paya sahip olması, doğal depo sistemlerinin ve tarıma dayalı sanayinin varlığı, doğal kaynakların varlığı (Ponza, Kalsit, Granit), bazı Önemli Sanayilerin Varlığı (Otomotiv, Lastik, Gıda, Savunma Sanayi Gibi) başlıklarında toplanmaktadır. Kısaca TR71 Bölgesi, ekonomik ve sosyal dinamikleri dikkate alındığında bölgenin güçlü bir katılımı öneren karşılıklı yardımlaşma, dayanışma ve işbirliği esasına göre faaliyet planlayan bir yapı olan kooperatifleşme ile bölgenin ekonomik ve sosyal yapısına katkı sunulabileceği beklenmektedir. Bu çalışmada bütün bu öngörüler de dikkate alınarak kooperatifleşmenin önem ve yapacağı katma değerlerin bölge için genel olarak bir değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Kooperatifleşme yoluyla bölge insanının ortaklaşa yapabileceği bir şeylerin olabildiği gerçeği ile gerek tarım, gerek sanayi gerekse kadın girişimciliğini hatta gençleri de önceleyecek faaliyetlerin yapılabileceğinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu noktadan hareket edilerek çalışmada, genel kooperatifleşme bilgileri, kooperatifleşmenin faydaları ve bölge için potansiyelleri de dikkat alınarak çalışmanın alt yapısının oluşturulması sağlanacaktır. Çalışmanın TR71 Bölgesinin kooperatifçilik potansiyelini de ortaya koyması bakımında önemli olduğu vurgulanarak yeni ve anlamlı bir bakış açısının geliştirilebileceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, kooperatif, ortaklık, sosyo-ekonomik yapı

TR71 BÖLGESİNDE İNSANİ GELİŞME: KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ

Doç. Dr. Özgür KANBİR

Doç.Dr. Giresun Üniversitesi, Dereli MYO

ÖZET

Bu çalışmada TR71 bölgesinin insani gelişme seviyesi diğer bölgeler ile karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır. İnsani gelişme endeksi genel olarak uluslararası karşılaştırmalar için kullanılmaktadır. Ancak bölgesel çalışmalar için de bu yöntem ile insani gelişme seviyesi hesaplanabilmektedir. Bu çalışmada hesaplanan insani gelişme, UNDP'nin kullandığı yöntem esas alınmıştır. Fakat yöntemde bir revizyona gidilmiştir. Bu revizyon sağlık endeksinin hesaplanmasında ortalama yaşam süresinin kullanılması yerine bebek ölüm oranları ve beş yaş altı çocuk ölüm oranlarından oluşan bileşik bir sağlık endeksinin kullanılmasıdır. Bu revizyonun gerekçesi ortalama yaşam süresinin Türkiye için hemen hemen her bölge ve ilde birbirine oldukça yakın değerler almış olmasıdır. Bu durumda da sağlık endeksindeki ayrışmayı hesaplamak ve gerçekçi bir karşılaştırma yapmak mümkün olmamaktadır. Bu nedenle bebek ölüm oranları ve beş yaş altı çocuk ölüm oranlarının kullanılması tercih edilmiştir. Türkiye'de bu oranlar bölgesel ve il bazında oldukça farklılaşmakta ve karşılaştırmaya imkân vermektedir. Çalışmada TR71 bölgesi için hem iller bazında ve hem de bölge geneli için kişi başına düşen gelir, eğitim ve sağlık açısından ayrı ayrı sıralamalar ve değerlendirmelere yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre istatistiki bölge sınıflaması düzey 2'de yer alan 26 bölge içinde TR71 bölgesi 20. sırada yer almaktadır. Ayrıca insani gelişme açısından en başarısız il Kırşehir'dir.

Anahtar Kelimeler: TR71, insani gelişme, bölgesel karşılaştırma, Türkiye

TR71 BÖLGESİNİN DEMOGRAFİK YAPISI, İSTİHDAM PROFİLİ VE BÖLGESEL KALKINMASI

Aybüke AKÇAY

Araş.Gör.Nişantası Üniversitesi

ÖZET

TR71 Bölgesi'nin demografik yapısı, istihdam profili ve bölgesel kalkınması, bölgenin sosyo-ekonomik dinamiklerini anlamak ve bölgeye yönelik politika önerileri geliştirmek açısından önemlidir. Bu bildiri, bölgenin güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koymak ve daha adil, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir kalkınma için oluşturulacak stratejilere ışık tutmak amacıyla hazırlanmıştır. Türkiye bölgesel gelişmişlik farkının önemli boyutlara ulaştığı ülkelerden biridir. Geniş yüz ölçümüyle birlikte farklı coğrafi koşulları barındırmasının yanı sıra bölgelerin fiziki ve beşeri sermaye kıtlığı diğer üretim/pazar bölgelerine uzaklığı, ulaşım araçları ve lojistik eksikleri bu farkı derinleştirmektedir. Osmanlı Devleti'nde dahi bariz bir şekilde izlenebilecek olan bölgesel kalkınma farklılaşması sorununa, bölgesel planlama ilkelerine öncelik vererek çözüm aranması süreci 1963 yılında Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın uygulamaya geçilmesiyle başlamıştır. 2002 yılına gelindiğindeyse Avrupa Birliği adaylık statüsüyle birlikte bölgesel sınıflandırma yeniden planlanmıştır. Bu planlamada AB Bölgesel İstatistik Sistemi'ne uyumluluk sağlanırken bölgelerin analizleri gerçekleştirilmiş ve bölgesel politaka çerçeveleri belirlenmiştir. Bu istatiki sınıflandırmaya göre 81 il "Düzyey 3" olarak isimlendirilmektedir. Coğrafi, ekonomik ve sosyal özelliklerindeki benzerlikleri dikkate alınan komşu iller gruplandırılarak "Düzyey 2" 26 alt bölgeye indirilmiştir. TR71 bu 26 alt bölgeden bir tanesidir. Bölge Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerini kapsamaktadır. Ahiler Kalkınma Ajansı, bölge içindeki ekonomik potansiyelleri harekete geçirmek ve gelişmişlik farkını azaltmak için çeşitli projeler yürütmektedir. 1,642,622 kişinin yaşadığı bölgede nüfus artışı ülkenin geneline oranla daha yavaş yükselmektedir. Tüm şehirlerdeki en yoğun nüfusun 0-17 yaş arasındadır. İkinci yoğun yaş grubu ise 65 yaş ve üzeri olarak göze çarpmaktadır. Bu veri çalışma çağındaki vatandaşların yoğun olarak bölgeyi terk etme eğiliminde olduğunu göstermektedir. TR71'in Türkiye genelinden ayrıldığı bir diğer nokta ise kadın istihdam oranıdır. Yıllar içerisinde kadın istihdamı oranı bölge içerisinde artış göstermesine rağmen hale ülke ortalamasının altında kalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel Kalkınma, Demografi, İstihdam

TR71 BÖLGESİNİN DIŞA AÇIKLIĞI

Soner ESMER

Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZET

Günümüz kalkınma anlayışı içinde bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarının azaltılması hususu giderek önem kazanmış, topyekûn ve entegre bir kalkınma anlayışı benimsenmeye başlanmıştır. Küreselleşme ve uluslararası ticaret ilişkisi düşünüldüğünde Ülkeler bu süreçte ekonomilerini liberalize etmekte, ihracat eksenli büyüme yolunu tercih etmektedirler. Bu çalışma TR 71 bölgesinin üretim dokusunu Gayrisafi yurt içi hasıla ve ihracata katkı bazlı ele almakta TR71 bölgesinin potansiyeli ile dışa açıklığının Türkiye'nin ekonomik büyümesine pozitif yönde anlamlı bir katkısının olup olmadığı hakkında detaylı bir resim sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: TR71 Bölgesi, bölgesel İhracat, Dışa açıklık

TR71 DÜZEY 2 İLLERİNİN ÜLKE TURİZM SEKTÖRÜNE KATKISINA YÖNELİK ANALİZ

Latife YAŞAR

Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

Seda BAYRAKDAR

Doç.Dr.Kırıkkale Üniversitesi, İ.İ.B.F, İktisat Bölümü

ÖZET

Turizm, insanların eğlenmek, rahatlamak ve yorgunluklarını dindirmek için yaptıkları kültürel, ekonomik etkinliktir. Bu etkinlik yerli ve yabancı turistler tarafından yurtiçi ve yurtdışında gerçekleşebilir. Çalışmanın konusu TR71 Düzey 2 Bölgesi; Kırıkkale, Aksaray, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerindeki turizm potansiyelinin değerlendirilmesi ve ülke ekonomisine katkısının incelenmesi amacını taşımaktadır.

TR71 Düzey 2 illeri turizm açısından bakıldığında alternatif turizm potansiyeli oldukça yüksek illerdir. Nevşehir ilinde yer alan Kapadokya turistik açıdan ön plana çıkmaktadır. Bununla beraber, Kırıkkale’de Hasan Dede Türbesi, Balışeyh ve Karaahmetli ilçesinde ise lavanta bahçeleri bulunmaktadır. Türbeler dini amaçlarla ziyaret edildiği gibi turistik amaçla da ziyaret edilmektedir. Özellikle lavanta bahçeleri kokusu ve vadideki görsel şöleni ile binlerce fotoğraf severi bir araya getirme açısından çok önemlidir. Kırşehir jeotermal enerji ve sağlık sektörünü bir araya getirebilme potansiyelini taşımaktadır. Sağlık turizmi aracılığıyla bu il ön plana çıkabilir. Bir başka turizm potansiyeli patili dostlarımızla ilgilidir. Aksaray Malakası olarak bilinen köpek türünün tanıtımını daha iyi yapabilmek için dijital ilanlar hazırlayarak farklı ülkelerden hayvan severleri bir araya getirmek ülke turizmine önemli katkı sağlayacaktır. Niğde’ de tarihi yapılar, sanatseverlerin önemli durak noktalarından biridir. Özellikle de kilise, cami ve tarihi mimariler tarih severlerin uğrak noktası olmasına olanak sağlamaktadır. Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda İç Anadolu bölgesinin bu küçük illerinin turizm potansiyelleri ve mevcut durumlarının iyileştirilmesinin ülke ekonomisine yüksek katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: TR71 Bölgesi, turizm, dış ticaret.

KIRIKKALE İLİ İHRACATININ SEKTÖREL ANALİZİ

Tugay KOÇ

Kırıkkale Üniversitesi, İktisat Yüksek Lisans Öğrencisi

Uğur YILDIRIM

Kırıkkale Üniversitesi, İktisat Dr. Öğr. Üyesi

ÖZET

Kırıkkale coğrafi olarak Türkiye'nin en erişebilir kentlerinden biri olmasına karşın limanlara uzak olması nedeni ile dış ticaret açısından lojistik avantajları olan bir şehir değildir. Kırıkkale bir dönem kalkınmada öncelikli iller arasında yer almıştır ve son yirmi yılda sanayi önemli gelişim göstermiştir. Ayrıca Kırıkkale ilinin kuruluş ve gelişiminde savunma sanayinin tarihsel olarak önemli bir yeri vardır.

Bu çalışmada Kırıkkale'de son yıllarda artan ihracatın, sektörler açısından analizi yapılmıştır. Beraberinde kalkınmada öncelikli il uygulamasının etkileri de tartışılmıştır. Bu kapsamda Kırıkkale için uygulanabilecek teşvik politikalarının dış ticarete etkisi ile savunma sanayi üretiminin Kırıkkale'nin ihracatı üzerindeki etkisi analiz edilmiştir. Çalışmada TÜİK, Kırıkkale Ticaret ve Sanayi Odası, Ahiler Kalkınma Ajansı gibi bölgenin başta sektörel analizini ele alan çalışma ve verilerinden faydalanılmıştır.

Çalışma içerisinde Kırıkkale ve TR71 Bölgesinin küresel pazarda önemli bir aktör olması için uygun politika araçları tartışılmıştır. Beraberinde rekabet gücü yüksek ihracat potansiyeli olan sektörlerin analizi yapılmıştır. Bu kapsamda Kırıkkale'nin ihracatını artırmak ve dış pazarlar ile bağını güçlendirmek için politika önermeleri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kırıkkale, İhracat, Sektörel dağılım, Sanayi, TR71

**BÖLGESEL VE YEREL KALKINMA EŞİTSİZLİKLERİNİN AZALTILMASINDA
KALKINMA AJANSLARININ ULUSLARARASILAŞMASININ ÖNEMİ:
AFRİKA’NIN “BÜYÜK YEŞİL DUVAR”I ÖRNEĞİ**

Gülistan ALPASLAN

Arş.Gör. Kırıkkale Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

ÖZET

Bölgesel düzeyde sosyo-ekonomik eşitsizliklerle mücadele etmenin etkili yollardan biri kalkınma eşitsizliklerinin azaltılmasıdır. Türkiye’de bölgesel kalkınma ajanslarının kurulması da bu çabanın ürünüdür. Bu çalışmanın amacı, dünyadaki diğer bölgesel kalkınma projelerinden örneklerle, TR71 bölgesindeki sosyo-ekonomik kalkınma çabalarına yönelik perspektiflere katkı sunmaktır.

TR71 ile karşılaştırmak üzere Afrika Büyük Yeşil Duvar girişimi kalkınma projeleri konu edilmiştir. Sahra ve Sahil bölgesinde çölleşmenin genişlemesinin ve kuraklaşmadaki artışın önüne geçilmesine karşı Senegal’den Cibuti’ye uzanan ve 11 ülkeyi içine alan Büyük Yeşil Duvar girişimi 2007 yılında başlatılmıştır. Projenin yerel, ulusal, bölgesel, küresel düzeydeki farklı dinamiklerinin, işsizliğin azaltılması gibi farklı çevresel etkileri bulunmaktadır. Bu kapsamda özel olarak, Birleşmiş Milletler göstergelerine göre projedeki en başarılı gelişmeleri kaydeden Senegal/Ferlo bölgesine odaklanılmaktadır. Afrika, az gelişmiş ülke kategorisindeki pek çok ülkeyi barındırması nedeniyle sayısız kalkınma çabalarına sahne olması bakımından dikkat çekicidir. Bu çabalar, Türkiye için sunabileceği alternatiflerin çeşitliliği nedeniyle önemlidir. Dolayısıyla, Büyük Yeşil Duvar ve TR71 kapsamındaki kurumlar internet siteleri aracılığıyla, raporlar ve strateji belgeleri üzerinden değerlendirilmiş, ulaşılan veri setleri aracılığıyla sonuç bölümünde pratiğe yönelik öneriler sunulmuştur.

Karşılaştırmalı yöntem, yerel ve bölgesel kalkınmada ulusal olduğu kadar uluslararası işbirliğini de hesaba katma zorunluluğunu ortaya koymaktadır. Ancak TR71, yerel girişimlerin uluslararasılaştırılması kapsamında eksik kalmaktadır. TR71 belediyelerinin teşkilat yapılanmasında (Kırşehir hariç) dış ilişkiler/uluslararası ilişkiler birimi bulunmaması dikkat çekicidir. Türkiye Belediyeler Birliği Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü yapısındaki Sürdürülebilir Kalkınma, Uluslararası Ağlar, vb. çalışma alanları hesaba katıldığında bölgesel kalkınmada, yerel yönetimlerle uluslararası işbirliğini ve iyi uygulama aktarım kanallarını açık tutabilecek mekanizmaların önemi vurgulanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: TR71, Bölgesel Kalkınma Ajansları, Büyük Yeşil Duvar, Uluslararasılaşma

TR71 BÖLGESİNİN TÜRKİYE DIŞ TİCARETİNDEKİ YERİNİN İNCELENMESİ

Baybarshan Ali KAZANCI

Dr.Öğr.Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, Fatma Şensens Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu

Ülkü Meryem ÖZYÜREK

Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZET

Makroekonomik denge açısından dış ticaret kavramı politikacıların önemle üzerinde durduğu alanlardan biridir. Gayrisafi Yurtiçi Hasıla, cari açık, döviz kuru, sürdürülebilir fiyat istikrarı gibi ekonomik dengeleri doğrudan etkilemektedir. Dolayısıyla uluslararası ticaret politikalarını yansıtan dış ticaret, küresel çapta ülke politikalarına yön vermektedir. 24 Ocak 1980 kararları ile ekonomik dinamiklerini dışa açılarak uygulamaya koyan Türkiye’de dış ticaret ülke dinamikleri değişmiş ve ihracat-ithalat dengesi stratejik bir unsur haline gelmiştir. Yüksek oranda enerji ithalatı ile uzun yıllardır dış açık veren Türkiye ekonomisi, küresel dalgalanmalardan etkilenmekte ve bu bağlamda cari açık problemi kronik hale gelmektedir. Türk coğrafyası bölgesel bazda bakıldığında her yörenin farklı ticari dinamiklere sahip olduğu görülmektedir. Böylelikle özel kesim, kamu kesimi ve toplum arasındaki işbirliğini tesis etmek suretiyle bölgesel kalkınma ajansları kurulmuştur. Bölgesel kaynak potansiyellerini ortaya çıkarmak ve sosyoekonomik gelişmeyi sürdürülebilir şekilde devam ettirebilmek için oluşturulan TR71 bölgesi (Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde) karakteristik olarak benzerlik taşıyan illeri bir araya getirmektedir. Türkiye yüzölçümünün %4,1’ini ve ülke nüfusunun %2’sini oluşturan iller grubu sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasında orta düzeylerde yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı TR71 şehirlerinin dış ticaret ve makroekonomik yapısının Türkiye ekonomisindeki yerini analiz etmektir. Bu kapsamda Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM), Türkiye İstatistik Kurumundan (TUIK) elde edilen veriler eşliğinde bölgedeki tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinin Türkiye ihracat ve ithalatına olan etkileri karşılaştırılacaktır. Ayrıca bölgeyi etkileyen sosyoekonomik olumsuz yönler tespit edilerek politika önerilerinde bulunulacaktır.

Anahtar Kelime: Türkiye, Dış Ticaret, TR71 Bölgesi

VERGİ YÜKÜNÜN TR71 BÖLGE İLLERİ DÜZEYİNDE ANALİZİ

Abdulkadir BİLEN
Hazine ve Maliye Bakanlığı

ÖZET

Kamu idareleri tarafından gerçekleştirilen kamu harcamalarının finanse edilebilmesi için kamu gelirlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Kamu harcamalarının finansmanı için kullanılan kamu gelirlerinin başında ise vergi gelirleri gelmektedir. Ülkelerin yürütmüş oldukları maliye politikaları açısından yüksek önem düzeyine sahip olan vergi gelirleri, kaynak dağılımında etkinliğin sağlanmasının yanında adaletli bir gelir dağılımının oluşturulmasında da son derece önemlidir. Hem uluslararası dokümanlarda (Bildirgeler vb.) hem de ulusal dokümanlarda (Anayasa, kanun vb.) da bildirildiği üzere bir ülkede adaletli bir vergi yapısının oluşabilmesi için ödenmesi gereken vergilerin bireylerin ödeme güçleri ve mali güçleri nispetinde bireylerden alınması adil bir vergi sisteminin temelini oluşturmaktadır. Diğer taraftan bireyler ve toplum tarafından ödenen vergiler kapsamında mükelleflerin hissettikleri yük de adil bir vergi sistemi için önem taşımaktadır.

Ülke içerisinde faaliyetlerine devam eden ekonomik birimler açısından ödenen vergiler kapsamında hissedilen yükün fazla olması ekonomik birimlerin vergiye uyumunu da etkilemektedir. Nitekim ödenen vergiler kapsamında hissedilen yükün fazla olması ekonomik birimlerinde vergilere karşı davranışlarının değişkenlik göstermesine neden olmaktadır.

Kamu maliyesinin etkinliği açısından önemli bir değişken olarak kullanılan vergi yükü kavramı ülke ekonomisi içerisinde var olan kaynaklardan elde edilen verginin ne oranda devlet tarafından alındığının bir göstergesidir. Her ne kadar kavramsal olarak bu şekilde tanımlasa da vergi yükünün pek çok tanımı ve türü bulunmaktadır. Bu minvalde vergi yükü genel ekonomi içerisinde toplam vergi yükü olarak, sektörel düzeyde sektörel vergi yükü olarak, bölgesel düzeyde bölgesel vergi yükü olarak, kurumlar açısından kurumsal vergi yükü olarak, kişiler açısından kişisel vergi yükü olarak da tanımlanmaktadır. Ülkeler tarafından uygulanan vergi politikalarının temel değişkenlerinden birisi olarak tanımlanan vergi yükü, belirli dönem aralığında ekonomik birimler tarafından ödenen vergilerin aynı dönemde elde edilen gelire oranlanmasıyla elde edilmektedir. Dengeli ve adaletli vergi dağılımına sahip adil vergi sisteminde vergi yükü, ekonominin genel düzeyi, sektörel düzey, bölgesel düzey ve vergi türleri bakımından da incelenebilmektedir. Yapılan bu sınıflandırma vergi yükü kavramının farklı yönlerine ışık tutmaktadır.

Çalışma kapsamında AHİKA (Ahiler Kalkınma Ajansı) bünyesinde yer alan, Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerinin yer aldığı TR71 Bölgesinde vergi yüküne ilişkin analizler gerçekleştirilecektir. Özellikle AHİKA bünyesinde yer alan illerin ülke toplam vergi gelirlerine, vergi yüküne, vergi tahakkuk ve tahsilatına katkısı analiz edilerek belirlenen değişkenler açısından bölge illerinin durumu tespit edilmeye çalışılacaktır. Ayrıca son 10 yıllık dönemi kapsayacak olan çalışmada Türkiye’de ve TR71 Bölgesi ve illerinde vergi gelirleri ve vergi yükünün göstermiş olduğu gelişim seyri incelenecektir. Diğer taraftan İç Anadolu Bölgesinde yer alan ANKARAKA (Ankara Kalkınma Ajansı), MEVKA (Mevlana Kalkınma Ajansı) ve AHİKA (Ahiler Kalkınma Ajansı) açısından belirlenen değişkenlerle beraber bölgenin kalkınma ajanslarının ve illerinin vergi yükü bazında değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Bu çalışma, TR71 Bölgesi ve AHİKA (Ahiler Kalkınma Ajansı) bünyesinde yer alan illerin üzerlerinde taşımış oldukları vergi yüküne ilişkin gerçekleştirilen çalışma olarak literatüre katkı sağlayacaktır. Ayrıca çalışma ile TR71 Bölgesinin vergi yükünün iller itibarıyla dağılımı, hem uygulanan/uygulanacak maliye ve vergi politikalarının değerlendirilmesine imkan tanıyacak; hem de bölgeye sunulan kamu hizmetlerinin, vergisel anlamda pozisyonu değerlendirilmiş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Harcamaları, Kamu Gelirleri, Toplam Vergi Yükü, Bölgesel Vergi Yükü, Vergi Esnekliği

KÜRESEL EKONOMİK POLİTİKA BELİRSİZLİĞİNİN DOĞAL GAZ TÜKETİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Suat Serhat YILMAZ

Dr.Öğr.Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, İ.İ.B.F, Ekonometri Bölümü

Efe Can KILINÇ

Doç.Dr. Kırıkkale Üniversitesi, İ.İ.B.F, Ekonometri Bölümü

Yavuz ÇAKMAK

Öğr.Görv.Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu

ÖZET

Enerji, ülkelerin büyüme ve kalkınma süreçlerinde belirleyici bir faktördür. Ülkeler, üretim ve tüketimin neredeyse her aşamasında ihtiyaç duyulan bu enerjiyi petrol, doğal gaz, kömür, hidroelektrik gibi çeşitli kaynaklardan sağlamaktadırlar. Bu enerji kaynaklarından biri olan doğal gaz, Türkiye'nin dışa bağımlılığı ve enerji arz güvenliği açısından da kritik bir rol oynamaktadır.

Günümüzde Rusya-Ukrayna savaşı ile daha da belirginleşen küresel ekonomik politika belirsizlikleri, başta söz edilen doğal gaz olmak üzere tüm enerji piyasalarında kaynakların üretim ve tüketim düzeylerinde dalgalanmalara neden olmuştur. Buradan yola çıkarak bu çalışmada küresel ekonomik belirsizliklerin Türkiye'deki doğal gaz tüketimi üzerindeki etkisi; doğal gaz tüketimi, doğal gaz fiyatı, küresel ekonomik belirsizlik endeksi ve sanayi üretim endeksi veri setlerinden yola çıkarak incelenmiştir. Çalışmada kullanılan veri setlerinin frekansı aylık olup 2015A01-2023A10 dönemi kapsamaktadır.

Analiz süresince, ilk olarak değişkenliklerin durağanlık durumları Genişletilmiş Dickey- Fuller (ADF, 1981), Phillips-Perron (PP, 1988) ve Lee Strazicich LM (2004) birim kök testleri ile incelenmiş olup, değişkenlerin tamamının ya düzeyde ya da birinci farkları itibarıyla durağan olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bağımlı değişkene ait kırılma yılları tespit edilerek ARDL modelinde kullanılmak üzere kukla değişken oluşturulmuştur. Sonrasında ARDL Sınır Testi, Hata Düzeltme Modeli ve ARDL yöntemi kullanılarak değişkenler arasındaki eşbütünlüşme durumu ve katsayı büyüklükleri analiz edilmiştir. Nihayetinde Bootstrap Toda & Yamamoto Nedensellik Testi kullanılarak değişkenler arasındaki nedensellik ilişkileri ele alınmıştır.

ARDL Sınır Testi sonucunda elde edilen bulgular, değişkenler arasında uzun dönem ilişkinin varlığına işaret etmektedir. Diğer taraftan ARDL modelinden elde edilen uzun dönem katsayılarına göre, hem sabitli hem de sabitli-trendli durumlarda küresel ekonomik belirsizlik endeksi değişkeni negatif, sanayi üretim endeksi değişkeni ise pozitif ve istatistiksel olarak anlamlıdır. Doğal gaz fiyatları değişkeninin işareti, beklentiler doğrultusunda negatif işaretli olsa da istatistiksel olarak anlamlı değildir. Dolayısıyla uzun dönemde küresel ekonomik belirsizlik endeksinde meydana gelecek artış doğal gaz tüketimini azaltırken, sanayi üretim endeksinde meydana gelecek artış ise doğal gaz tüketimini arttırmaktadır. Hata düzeltme modelinden elde edilen sonuçlar sabitli-trendsiz modelde yaklaşık %85, sabitli-trendli modelde ise yaklaşık %88' düzeydedir. Bu sistemin kısa sürede dengeye hareket geldiğini, bir diğer ifadeyle sisteme gelen şokların çok kısa bir sürede, yaklaşık 2 ayda ortadan kalktığını ortaya koymaktadır. Bootstrap Toda & Yamamoto Nedensellik analizi sonuçları; küresel belirsizlik endeksi, sanayi üretim endeksi ve doğal gaz fiyatlarından doğal gaz tüketimine doğru tek yönlü nedensellik olduğuna işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Küresel Ekonomik Politika Belirsizliği, Doğal Gaz Tüketimi, Zaman Serileri Analizi

TR71 BÖLGESİNDE YOKSULLUK VE EŞİTSİZLİK ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

İlhan EROĞLU

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İİBF Fakültesi, İktisat Bölümü

Mahmut ÖZBEK

Tokat Defterdarlığı Gelir Müdürlüğü, Gelir Uzmanı

Öznur ÖZBEK

Tokat Defterdarlığı Muhasebe Müdürlüğü, Defterdarlık Uzmanı

ÖZET

Eşitsizlik ve yoksulluk, dünyada gelişmekte olan ve hatta gelişmiş ülkelerin karşılaştığı en ciddi makroekonomik sorunların başında yer almaktadır. İnsanların topluma tam olarak katılımını engelleyen ve önemli sorunlara yol açan yoksulluğu azaltmak, gelir dağılımındaki adaletsizliği gidermek ve tüm bireylerin refah düzeylerini yükselterek daha adil ve huzurlu bir yaşam sağlamak ülkelerin temel amaçları arasındadır. Genel olarak maddi kaynakların eksikliği olarak tanımlansa da yoksulluk; bireyin eğitim, sağlık, güvenlik ve sanitasyon gibi hizmetlere erişiminde de yoksulluk yaşaması anlamına gelmektedir. Eşitsizlik ise gelirin toplum üyeleri arasında eşit olmayan bir dağılımının veya fırsat ve kaynakların adaletsiz dağılımının olduğu bir durum olarak ifade edilmektedir. Dolayısıyla yoksulluğu ve eşitsizliği doğru tanımlamak, toplumların nasıl gelişebileceklerini anlamak için temel hedeftir.

Gelişmekte olan ülkelerin hayat standartlarını gelişmiş ülkelerin seviyesine yükseltebilmeleri için, öncelikle mevcut ekonomik gelişmenin toplumsal sınıflar ve bireyler arasında daha adil paylaşılmasını sağlamaları gerekmektedir. Bu bağlamda, yoksulluğu sona erdirmek ve sürdürülebilir bir şekilde paylaşılan refahı teşvik etmek, gelişmekte olan tüm ülkelerin temel ekonomik hedeflerinin merkezinde yer almaktadır. Ancak, yoksulluk ve gelir eşitsizliği ile ilgili uygulanan politikaların gerek dünyada gerekse Türkiye’de yetersiz kaldığı aşikardır.

Diğer taraftan, yoksulluk ve eşitsizliğin bölgeler arasında farklı boyutlarda seyrettiği görülmektedir. Sadece gelişmekte olan ülkelerde değil, İngiltere ve Amerika gibi gelişmiş ülkelerde de bölgesel yoksulluk ve eşitsizlik kökleşmiş durumdadır. Özellikle bölgesel anlamda nüfus yoğunluğundaki artışlar yoksulluğu ve eşitsizliği daha da derinleştirmektedir. Bu nedenle sorunun çözümüne yönelik çevre, ulaşım, istihdam, sosyal katılım, eğitim ve kurumsal kapasite geliştirme gibi alanlarda geri kalmış bölgelere daha fazla finansal kaynak aktarılması önemlidir. Bu tür bir politika, geri kalmış birçok bölgenin temel sorunlarının ele alınmasına, daha iyi yaşam koşulları yaratılmasına, yatırımların teşvik edilmesine, üretkenliğin artırılmasına ve bölgesel inovasyon sistemlerinin geliştirilmesine yardımcı olmak açısından hayati öneme sahiptir. Bu kapsamda çalışmada; Türkiye’de bölgelerarasında yoksulluk ve eşitsizliğin genel bir değerlendirilmesi yapılarak, TR71 bölgesinde eşitsizlik ve yoksullukla ilgili durum analizi yapılmış ve bölgenin Türkiye’deki konumu değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yoksulluk, Gelir Eşitsizliği, TR71 Bölgesi

BÖLGESEL KALKINMADA YEREL ÜRÜN VE KADIN KOOPERATİFLERİNİN ÖNEMİ:TR71 BÖLGESİ

İlhan EROĞLU

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İİBF Fakültesi, İktisat Bölümü

Fatma ÇELİK BAYRAM

Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

ÖZET

İktisadi kalkınma günümüzde sadece, ekonomik büyüme, sanayileşme ve kentleşme olarak değil aynı zamanda ekonomik sürdürülebilirlik, sosyal adalet, yerel ekonomik kalkınma şeklinde anılmaktadır. Sosyal ve ekonomik kalkınmanın hedefleri arasında artık sürdürülebilirlikle beraber dengeli kalkınmayı içermesi de bir zorunluluk haline gelmiştir. Gelişmiş ve az gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de ekonomik kalkınma; bölgeler arası gelişmişlik farkının en aza indirilerek dengesiz iç göçün önüne geçilmesi, bölgesel istihdamın ve refah düzeyinin artırılması amaçlarını taşımaktadır. Bu sebeple yerel ekonomik kalkınma, yerel alandaki kaynakların o bölgede işlenmesini, üretilmesini ve bölgeden yurtiçi ve yurt dışı pazara sunulmasını içermektedir. Yerel ürünlerin ve yerel gıdaların giderek artan önemi sebebiyle, bölgede sosyal refahı sağlamak, istihdam alanları yaratmak, geliri yükseltmek ve bölge insanının yaşadığı coğrafyada mutlu olmasını temin etmek ilkelerini taşıyan yaklaşım çeşitli faaliyetlerle aktifleşmektedir. Özellikle yerel ve geleneksel ürünlerin tescili olarak bilinen “coğrafi işaret” niteliği, söz konusu ürünlerin kalitelerinde standartın ve devamın sağlanması ile yerel ürünlerin kültürel miras olarak korunmasına olanak vermesinin yanı sıra, üreticinin gelirinin yükselmesine ve tüketicilerin de korunmasına imkan tanımaktadır. Ürünün bir bölgeye ait olduğunu ve özgünlüğünü ve diğer ürünlerden farkını ortaya koyan bir kavram olan coğrafi işaret işlemi ile ürün fiyat ve kalite bakımından farklı kılınmakta, vaad edilen özellikleri garanti altına alınmakta, taklit edilebilme olasılığına karşı üreticileri koruyabilmekte ve katma değerini artırarak üreticiye ve üretildiği bölgeye katkı yapmaktadır. Yerel ürünlerin işlenmesi, üretilmesi ve pazarlanmasında yaygınlaşmaya başlayan önemli bir faaliyet olarak kooperatifler günümüzde dikkatleri üzerine çekmektedir. Yüzyıldan daha uzun süredir Türkiye’de uygulanan kooperatif modeli, istihdam yaratmak, ürün ve hizmet yaratarak atıl konumdaki kaynakların ekonomiye yeniden kazandırılmasını sağlamak gibi ana amaçlara sahiptir. Bu amaçlara binaen, bölgesel kalkınma için Türkiye genelinde kadın kooperatiflerine yönelimin arttığı görülmektedir. Özelde kadınların istihdama dahil edilmesi, sürdürülebilir gelir elde etmelerinin sağlanması, becerilerinin artırılması, sosyalleşmeleri ve örgütlenmeleri gibi sosyal hedefleri içermekle beraber, daha geniş çerçevede yerel ürünlerin üretimini devamı, iç ve dış göçe sebep olacak bölgesel itici faktörlerin azaltılması, bölgeler arası gelişmişlik farkının en aza indirilmesi, kooperatiflerin içinde buldukları coğrafi bölgenin sürdürülebilir kalkınmasına katkı sağlaması, yerel kaynakların dengeli kullanılması, çevrenin korunması gibi gayeleri de kapsamaktadır. Bu çalışmanın temel amaçları arasında, ele alınan Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerinden oluşan TR 71 bölgesinde coğrafi işaretli ürünlerle beraber diğer yerel ürün ve gıdaların kadın kooperatifleri vasıtasıyla bölgenin ekonomik kalkınmasına ve sürdürülebilir üretimine etkilerinin belirlenmesidir.

Anahtar Kelimeler: TR71, Bölgesel Kalkınma, Kadın Kooperatifleri, Coğrafi İşaret

YEREL YÖNETİMLER'DE KADIN İSTİHDAMI

Beyzanur KAYABALI

Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZET

Dünya nüfusunun yaklaşık yarısını kadınlar oluşturmaktadır. Bu zamana kadar kadın hakları konusunda Seçme ve Seçilme hakkı gibi birçok gelişme olmasına rağmen toplumsal hayatta kadınların sorumlulukları ev ve aile içinden dışarı çıkamamıştır. Ataerkil toplum yapısı, toplumsal cinsiyet eşitsizliği gibi temel toplumsal sorunlardan dolayı kadınların erkekler kadar iş hayatına katılımı hızlanamamıştır. Bireyler içinde bulunduğu toplumun cinsiyet algıları üzerinde şekillenmektedir ve buna uygun davranmaktadır. 2013 Tarihli Küresel Toplumsal Cinsiyet Uçurumu Raporu'na (WEF) göre Türkiye, dünyada toplumsal cinsiyet ayrımının en çok olduğu ülkelerden birisidir. 2019 yılında yayınlanan OECD Raporuna göre ise Türkiye, kadın istihdam oranı ve kadın bürokrat sayısı açısından birçok OECD Ülkesinin gerisindedir. Bu yüzden kadın istihdamını hem yerel düzeyde hem de ülkesel düzeyde arttırmamız gerekiyor. Yerel yönetimler, bizlerin yaşamlarını doğrudan etkileyen politika ve faaliyetlerin oluşturulmasında önemlidirler. Bu politika ve faaliyetlerinde kentte yaşayan insanların gereksinimleri dikkate alınarak yapılmalıdır. 5393 sayılı Belediyeler Kanunu'nda yer alan Hemşehrilerin , belediye karar ve hizmetlerine katılma , belediye faaliyetleri hakkında bilgilendirme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakkı vardır. Buradan da anlaşılacağı gibi yerel yönetimlerin ayırım gözetmeksizin tüm yurttaşlar için var olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda erkeklerin yerel yönetimlerde istihdam edilebildiği gibi kadınlarında eşitsizlik yapılmadan iş olanağı bulabilmesi gereklidir. Yerel yönetimlerin planlama ve karar alma sürecinde kadınlarında erkeklerle yaşamın tüm alanında eşit bir biçimde yer alması gerekmektedir. Bu bağlamda kadınların yerel yönetimlerde istihdamının artırılması için çeşitli politikalar yapılması gerekmektedir. Türkiye'de belediye çalışanlarının cinsiyete göre dağılımı kadınların aleyhinedir. Birçok belediyede kadın çalışanlarının oranı %20'nin altındadır. Hiyerarşik düzeyde kadın-erkek oranları ile ilgili bir bilgi olmaması ile beraber belediye başkanlarının çoğunlukla erkek olması, kadınların üst düzey yöneticiliğe yükselmekte ciddi engellerle karşılaştığına işaret etmektedir. Belediye yönetim ve hizmet birimlerinin cinsiyet eşitliğine yönelik olarak güçlendirilmeye ihtiyacı vardır. Bu çalışmada Türkiye'de yerel yönetimlerde kadın istihdamının azlığına dikkat çekilmekte ve kadın istihdamının artırılması için önerilerde bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yerel yönetim , kadın istihdamı , toplumsal cinsiyet eşitliği

BÖLGESEL KALKINMADA DIŞ TİCARETİN ÖNEMİ: TR 71 ÖRNEĞİ

Tuğba ÖZSARI ŞİŞMAN

Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Öğrencisi

ÖZET

Dış ticaret küresel anlamda ÷lke ekonomilerin büyüme ve kalkınmasında belirleyici bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Bu etki sadece küresel düzeyde değil aynı zamanda bölgesel kalkınma için de önem arz etmekte ve bölgelerin gelişimine katkı sağlamaktadır. Her bölgenin ekonomik ve sosyal anlamda çeşitlilik göstermesi ekonomiye katkı düzeylerinin de farklılaşmasına yol açmaktadır. TR71 bölgesi, Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerini kapsayan Düzey 2 bölgelerinin içinde yer almaktadır. Bu çalışmada öncelikle bölgesel kalkınmanın önemi vurgulanmaktadır. Ardından bölgenin dış ticaret yapısı genel hatlarıyla analiz edilmektedir. Bu kapsamda bölgenin dış ticaret hacmi, dış ticaretin sektörel bileşimi ve ticaret yaptığı ÷lkeler gibi önemli faktörler incelenmektedir. Bu çalışma, TR71 Bölgesi'nin dış ticaret potansiyelini ve bölgesel kalkınmaya olan katkısını anlamak için önemli bir adım olmaktadır. Sonuçları bölgenin ekonomik stratejilerini belirleme ve bölgesel kalkınma politikalarını güçlendirme açısından değerli olmakla birlikte bölgenin dış ticaretinin gelişebilmesi için uygulanabilecek yöntemler ele alınmaktadır.

TR71 BÖLGESİNDE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE GIDA ENFLASYONU

Merve YAĞCI

ÖZET

İklim değişikliğinin tarım sektörü ve ekonomik istikrar üzerindeki etkileri son yıllarda hızla önem kazanmaktadır. İklim değişiminin artan yıkıcı etkileri, tarımsal üretim ve verimliliği ciddi ölçüde etkileyerek üretim ve fiyat dalgalanmalarına neden olmaktadır. Her yıl artan sıcaklık değerleri gıda maliyetlerini artırarak enflasyon üzerinde yukarı yönlü baskılar oluşturmaktadır. Küresel ısınmanın etkisiyle ortaya çıkan aşırı sıcak hava dalgaları, kuraklık ve yağış düzensizlikleri büyük ölçüde iklim koşullarına bağlı olan tarım sektöründe ürün miktarını ve kalitesini düşürerek küresel ve bölgesel gıda krizlerine yol açmaktadır. Bu çalışma, TR71 bölgesinde iklim değişikliğinin tarım ve gıda enflasyonu üzerindeki etkilerini aydınlatmayı amaçlamaktadır. Çalışmada TÜİK ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından yayımlanan coğrafi ve ekonomik verilerden yararlanılmıştır. İklim değişikliğinin hem Türkiye'de hem de özellikle TR71 bölgesinde tarım ve gıda enflasyonu üzerindeki etkisi, sosyo-ekonomik verilerden yola çıkılarak çeşitli grafikler aracılığıyla ortaya konulmaktadır. Bu araştırmanın bulguları, iklim değişikliği ile gıda enflasyonu arasında bir bağ olduğunu ortaya koymakta ve bu alana yönelik daha fazla araştırma ve politika müdahalesinin gerekliliğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İklim değişikliği, gıda enflasyonu, tarım sektörü, TR71 bölgesi.

AZERBAYCAN'DA BÖLGESEL KALKINMA STRATEJİLERİ

Tuğba ÖZSARI ŞİŞMAN

Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Öğrencisi

ÖZET

Ülkeler bölgeleri itibariyle ekonomik, sosyal ve gelişim düzeyleri bakımından farklılık gösterebilmektedir. Bu çeşitlilik ülkelerin kalkınma potansiyelleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bölgesel kalkınma, bu gelişim düzeyleri arasındaki farklılıkları avantaja çevirme ve ülke genelinde stratejik olarak refahı artırmaya çalışan politikalar. Bu politikalar, bölgesel kalkınma ajansları ve kalkınma planları aracılığıyla bölgesel dinamikleri harekete geçirmektedir. Ülkeler, artan küresel rekabet koşullarında başarıya ulaşmak için kalkınma potansiyellerini değerlendirmek zorundadır. Bu kapsamda bölgesel kalkınma politikaları giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Sovyetler Birliği'nin 1991'de dağılmasıyla siyasi bağımsızlığını kazanan Azerbaycan'ın güçlü bir ekonomi oluşturma ve bölgelerarası eşitsizliği azaltma amacıyla benimsediği kalkınma politikaları büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada küreselleşmenin arttığı dünyada bölgesel kalkınma politikalarının teorik yönü incelenmekte ve Azerbaycan'ın bölgesel kalkınmasını desteklemek amacıyla benimsediği kamu politikaları ve kalkınma planları değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, Bölgesel Kalkınma, Kalkınma Planları

MARKA ŞEHİR KAVRAMI VE KIRIKKALE İLİ DURUM ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi Yunus Emre GÜRSOY

Kırıkkale Üniversitesi- Fatma Şenses Sosyal Bilimler MYO

Öğr. Gör. Hasan ÖNSOY

Kırıkkale Üniversitesi- Fatma Şenses Sosyal Bilimler MYO

ÖZET

İnsanlığın yerleşik hayata geçtiği tarihten itibaren yerleşim alanlarını kültürlerinin, yaşam tarzlarının, inançlarının gerektirdiği şekilde ve buldukları coğrafyanın sunmuş olduğu imkânlar ölçüsünde inşa ettikleri görülmektedir. Coğrafyaların, inançların ve kültürlerin birbirinden farklı şartlar barındırması bu tasarımları da özgün hale getirmiştir. 21. yy. itibariyle teknolojiye yaşanan değişim ve gelişim insanlar arası etkileşimi arttırmış, birbirlerini yakından tanıma imkânı sunmuş, buna mukabil kültürleşme ve kültürlenme iklimini arttırmıştır. Bilginin sınırları aşması, teknik ve teknolojinin farklı coğrafyalarda da kullanılabilir hale gelmesi ürün/hizmetlerin de küresel çapta rekabet edebilmesi sonucunu doğurmuştur. Söz konusu rekabet birbirinden farklı insan gruplarının yaşadığı kentler içinde geçerli olduğu bilinmektedir. Zira kentlerin sahip oldukları destinasyon alanları, kendilerine özgü mimari yapıları, tarihleri, doğal çevreleri kentleri turistler, öğrenciler, yatırımcılar vb. gruplar için cazibe alanı haline getirmektedir. Bu anlamda kentlerin yönetiminde sorumlu kişi ve kurumları sorumlu oldukları alanları emsallerine göre farklılaştırmaya itmektedir. Bu farklılaşma literatürde marka şehirler olarak tanımlanmaktadır. Kentlerin benzerlerinde farklı hale gelmesi, farklılığının kent imajına katkı sunması, markalaşması ve devam eden süreçte markalama faaliyetlerini geliştirmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada, literatür taraması yöntemi ile elde edilen ikincil veriler üzerinden, marka şehir kavramının tanımı, tarihçesi, uygulama örnekleri ve Kırıkkale ilinin marka şehir anlamında durum analizinin yapılması amaçlanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Marka, Markalaşma, Markalama, Marka Şehirler

KIRIKKALE'DE SAVUNMA SANAYİ KÜMELENMESİ VE BÖLGESEL İNOVASYON: POTANSİYEL VE FIRSATLAR

İlteriş Kaan BARUN

Öğr. Görevlisi, Kırıkkale Üniversitesi Fatma Şenses SBMYO

ÖZET

İnsanlık tarihi boyunca uluslararası ilişkilerdeki değişimler, ülkelerin silahlanma yarışlarını da etkilemiştir. Savunma sanayi harcamaları, ülkelerin bütçelerinde büyük bir pay kaplamaktadır ve aynı zamanda üretici ülkeler için önemli bir gelir kaynağıdır. Son yıllarda yaşanan teknolojik ilerlemeler, savunma sanayiinde büyük dönüşümlere yol açmıştır. Hipersonik sistemler, insansız hava araçları, eklemeli imalat, yapay zeka, siber savaş ve siber savunma gibi alanlardaki gelişmeler, yerli üretim kapasitelerini artırmıştır. Bu gelişmeler, savunma sanayiinde faaliyet gösteren büyük ve küçük birçok firmanın ortak üretim platformları oluşturması için fırsatlar sunmaktadır.

Benzer ve tamamlayıcı ürünler üreten firmaların bir araya gelerek kar ve fayda maksimizasyonu sağlamalarına ise "kümelenme" denir (Porter, 1990). Bu tür organizasyonlar, buldukları coğrafi alanlarda ekonomik ve sosyo-kültürel gelişmelere yol açar. Savunma sanayi kümelenmelerinin faydaları arasında, katma değeri yüksek ürünlerin ortaya çıkması, istihdamın artması, Ar-Ge çalışmalarının teşvik edilmesi ve bölgesel inovasyonun desteklenmesi sayılabilir. Bu tür kümelenmeler, bölgenin endüstriyel altyapısını güçlendirir, iş gücü becerilerini artırır, alt yapı projelerini geliştirir ve kamu politikalarını şekillendirir (T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı).

Bu çalışmada, Kırıkkale'nin savunma sanayi kümelenme potansiyelinin bölge üzerinde yaratabileceği etkiler incelenmiştir. Makine Kimya Kurumu gibi Türkiye'nin önemli savunma sanayi kuruluşlarının bu şehirle özdeşleşmesi, kent markalaşması açısından önemlidir. Ayrıca Roketsan ve alt yüklenici firmaların Kırıkkale'de yerleşke oluşturması, şehrin geleceği için olumlu bir adımdır. Bölgenin sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi raporları incelendiğinde, Kırıkkale'nin yaratılacak istihdamdan olumlu yönde etkileneceği görülmektedir. Sonuç olarak, savunma sanayi kümelenmeleri, bölgesel kalkınmaya önemli katkılar sağlayabilir. Kırıkkale'nin savunma sanayi alanındaki potansiyelinin değerlendirilmesi, bölgenin sosyo-ekonomik yapısını güçlendirebilir ve yerel ekonomiye canlılık katabilir.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel kalkınma, Kırıkkale, İnovasyon, Kümelenme

POST KALKINMA YAKLAŞIM(LAR)I ÇERÇEVESİNDE CUMHURİYETİN SANAYİ

KENTİ KIRIKKALE

Mete ÇAPAR

Doktora Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı

ÖZET

Kırıkkale şehri cumhuriyetin kalkınma çabalarına eşlik eden kuruluş yıllarında, Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu'na ait fabrikaların kurulmasıyla birlikte sanayi odaklı yerleşim yeri olarak gelişim göstermiştir. Buna rağmen, Kırıkkale kalkınmaya sınırlı katkı sağlamış, silah fabrikaları ve petrol rafinerisiyle birlikte anılan şehir olarak kalmıştır. Bu bakımdan çalışmadaki amaç, Kırıkkale'nin gelişim sürecinin kalkınma bağlamında bir incelemesini yapmaktır. Kalkınma genellikle sanayileşmeyle birlikte anılan modernleşme, ilerleme ve çağdaşlaşma olarak görülmektedir. Post kalkınma yaklaşım(lar)ı, kalkınmaya dair böyle bir algının Batılı ülkelerinin kapitalist sömürü ve tahakküm biçimlerini yansıtan ideolojik bir yapıda olduğunu iddia etmektedir. Böylece, ana akım kalkınma anlayışı Batılı ülkelerin kapitalist gelişim süreçlerini idealize ederek iktisadi, siyasi ve kültürel alan için tüm toplumlara tek tip bir kalkınma formülü önermektedir. Bu süreç, batı kültürünün dışında kalan kültürlerin geleneksel dinamiklerinin kalkınmanın önünde engel olarak görülmesine, ötekileştirilmesine, bastırılmasına yol açarak, yoksulluğun ve eşitsizliklerin artmasıyla, kalkınma projesinin başarısız olmasına neden olmaktadır. Post kalkınma yazınında yerel dinamiklerin anlaşılması ve topluluğa has uygulama biçimlerinin geliştirilmesi savunulmakta ve kalkınmaya alternatif çözümlerin neler olabileceği tartışılmaktadır.

Çalışma, bu teorik arka plan çerçevesinde Kırıkkale'nin kalkınma sorunlarına ve hangi boyutlarda tartışmaya açılabilmesine odaklanmaktadır. Bu doğrultuda, kalkınma planlarının yoksulluk, eşitsizlik ve yerel dinamikler gibi konulara yaklaşımları ve Kırıkkale'nin tarihsel süreçteki gelişimi incelenmiştir. Modernleşmenin öncelendiği Türkiye Cumhuriyeti'nin inşa sürecinde ve sonradan kalkınma planları çerçevesinde kalkınmaya yaklaşım sermaye birikimi süreciyle birlikte değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, kalkınma planlarında bölgesel sorunlara ve çözümlerine yönelik konulara yer verilmesine rağmen uygulamada başarı elde edilememiştir. Kırıkkale özelinde ise köyden kente ve çevre illerden gerçekleşen göçler ile nüfusu artan kent, plansız ve kontrolsüz büyüme göstermiştir. Genel olarak sektörel dengesizlikler, işgücü, istihdam ve altyapıda sorunları, sosyo-kültürel yetersizlikler öne çıkan sorunlar arasındadır. Kalkınma planlarının yerel sorunların çözümünü kültürel bir entegrasyon süreci olarak görme eğiliminde olduğu göz önüne alındığında, bu zorlukların çözümsüz kaldığı ve daha da derinleşeceği söylenebilir. Buna bağlı olarak, kültürel deneyimin merkezîyetçi yaklaşımla birlikte, modernleşme, sanayileşme, çağdaşlaşma gibi kavramlarla tektipleşmesi hedeflenmiş ve yerel dinamikler göz ardı edilmiştir. Ayrıca, kalkınmaya alternatifler arayışında Kırıkkale'nin, demografik yapısındaki çeşitlilik ve diğer illerden göç edenlerin kurmuş olduğu derneklerin çokluğu nedeniyle, bildirişimsel zorlukların aşılması ve yerel katılım açısından demokratik bir avantaja sahip olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: post kalkınma, Kırıkkale, sanayi kenti, kalkınmaya alternatifler

TR71 BÖLGESİNDE YAŞAYAN DÜZENLİ VE DÜZENSİZ GÖÇMENLER VE TR71 BÖLGESİNE DAĞILIŞI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Tolunay AYKAN

Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZET

Bu çalışma öncelikli olarak TR71 Bölgesini, Ahiler Kalkınma Ajansını, Göç Kavramını, Düzenli Göç, Düzensiz Göç ve Geçici Koruma ile ilgili bilgiler verecek olup, TR71 Bölgesinin illeri olan Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerinde ikamet etmekte olan Düzenli göçmenler ile Geçici Koruma Kapsamında ikamet eden yabancı kişilerin iller nüfusuna oranı tablolamaktadır. Bu illerin görece mevcut duruma göre daha az yabancıya ev sahipliği yaptığı dönem ile genel iktisadi, sosyal ve asayiş durumları açısından karşılaştırma yapılacaktır. Nüfus yoğunluğu içerisinde başka kültürlerin şehirlerde ve bölgelerde sonuçları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: TR71 Bölgesi, Düzensiz Göç, Geçici Koruma

NİĞDE ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİNİN NATECH RİSKİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Emel GÜVEN

Doktora Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Endüstri Mühendisliği

Bölümü

Tamer EREN

Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Endüstri Mühendisliği Bölümü

ÖZET

Türkiye jeolojik yapısı ve bulunduğu konumdaki topografya sebebiyle afetlerle sıklıkla karşı karşıya kalmaktadır. Bu durumda afet yönetimi çalışmalarının detaylı bir şekilde yapılarak her olasılığın düşünülmesi gerekmektedir. Afetlerle birlikte ortaya çıkan bir başka durumda afetler sonrası oluşan teknolojik kazalardır. Afet sırasında ya da sonrasında afetlerin tetikleme sonucu oluşan teknolojik kazalar Natech kazaları olarak adlandırılmaktadır. Natech kazaları afetin etkisini artırabileceği gibi yeni bir kazaya da neden olabilmektedir.

Organize sanayi bölgesi (OSB) birçok sektörü içerisinde barındırması sebebiyle Natech kazası oluşum riskinin yüksek olduğu noktalardan birisidir. Bu çalışma kapsamında OSB'lerde Natech riskine dikkat çekilerek mevcut risk durumunun ortaya konulması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda çalışmada TR71 bölgesinde yer alan illerden biri olan Niğde için bir uygulama gerçekleştirilecektir. Niğde ilinde aktif olarak faaliyet gösteren iki OSB bulunması sebebiyle uygulama ili olarak seçilmiştir. Çalışmada öncelikli olarak Natech risk kriterleri belirlenerek Pisagor Bulanık Analitik Hiyerarşi Prosesi (PBAHP) yöntemi ile önem ağırlıkları elde edilecektir. Ardından Pisagor Bulanık TOPSIS (Technique for Order Preference by Similarity) yöntemi ile Niğde OSB'lerde yer alan sektörler bazında değerlendirme yapılarak Natech riski yüksek olan OSB değerlendirilecektir. Ele alınan problem ortamındaki verilerin deterministik yapıda olmaması ve belirsizliklerin olması sebebiyle bulanık kümeler ile çözüm elde edilecektir. Çalışma sonucunda afete dirençli bir il oluşturulması noktasında Natech riskleri de ele alınmış olarak risk azaltma çalışmalarının yapılması için bir başlangıç sağlanmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Natech, Afet Yönetimi, Risk Azaltma, TR71

TR71 BÖLGESİNDEKİ COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Nisa FAZLIOĞLU

Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Endüstri Mühendisliği

Bölümü

Ayşenur BAŞALAN

Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Endüstri Mühendisliği

Bölümü

Emel GÜVEN

Doktora Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Endüstri Mühendisliği

Bölümü

Tamer EREN

Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Endüstri Mühendisliği Bölümü

ÖZET

Coğrafi işaret tescili, bir bölgenin veya ülkenin belirli bir coğrafi alanına özgü olan ve bu coğrafyadan kaynaklanan bir ürünün kalitesini, kökenini ve özgünlüğünü belirten bir tescil işaretidir. Coğrafi işaretler, bir ürünün belirli bir coğrafi alanda üretilmesine, işlenmesine veya diğer işlemlere tabi tutulmasına dayanan özelliklerini ifade eder.

TR71 bölgesi, Türkiye'nin merkezinde yer alan ve zengin tarımsal potansiyeliyle dikkat çeken bir coğrafyadır. Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde ve Aksaray illerini içeren bu bölge, benzersiz iklim ve toprak koşullarıyla çeşitli tarımsal ürünlerin yetiştirilmesine olanak sağlar. TR71 bölgesi illeri, Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi'nde yer alır ve her biri kendine özgü coğrafi ve kültürel özelliklere sahiptir. Bu illerdeki coğrafi işaret tescili almış ürünler, bölgenin tarımsal ve kültürel mirasını yansıtan önemli unsurlardır. Bu ürünlerin birçoğu coğrafi işaret tescili olarak yerel kimliklerini ve kalitelerini korumaktadır

Sosyo-ekonomik açıdan, coğrafi tescil işaretiyle korunan bölgeler genellikle tarım ve gıda sektöründe öne çıkar. Coğrafi işaret tescili aynı zamanda belirli bir bölgenin kültürel mirasını koruyarak geleneksel üretim yöntemlerinin devamını sağlar ve yerel ekonomik kalkınmaya katkıda bulunur. Bu tescil, ürünlere özgünlük kazandırarak adil bir rekabet ortamı oluşturur ve tüketicilerin güvenini artırır. Aynı zamanda, belirli bir bölgenin öne çıkan ürünlerinin tanıtımını yaparak turizmi teşvik eder ve yerel ekonominin büyümesine katkıda bulunur. Kalite standartlarına uygunluğu garanti ederek, tüketicilerin ürünlere olan talebini artırır ve böylece üreticilerin gelirini artırır. Kırıkkale ilinde 3 adet, Niğde ilinde 6 adet, Nevşehir ilinde 8 adet, Kırşehir ilinde 9 adet, Aksaray ilinde 12 adet coğrafi işaret tescilli ürün bulunmaktadır. Tr71 bölgesindeki coğrafi işaretli ürün sayıları arttırılarak bölgenin sosyo-ekonomik açıdan kalkınması sağlanabilir. Bu çalışmada TR71 bölgesindeki illerin coğrafi işaretli ürün seçimi sürecinde hangi kriterlere öncelik verilmesi gerektiği, Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) teknikleri kullanılarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafi İşaret, TR71, Ekonomi, Turizm, ÇKKV

SANAT VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ARASINDAKİ İLİŞKİ: KRALLARIN RESSAMI

Merve Suna Özel Özcan

Doç. Dr. , Kırıkkale Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü

Ezgi Şahin

Yüksek Lisans Öğrencisi, , Kırıkkale Üniversitesi, SBE, Uluslararası İlişkiler Bölümü

ÖZET

Sosyal bilimler disiplini pek çok farklı alanın bir biri ile aktif şekilde etkileşimde olduğu bir alandır. Uluslararası İlişkiler de bu açıdan güç ve var olan sistem ekseninde pek çok sosyal bilim alanı ile doğrudan ilişki içindedir. Bu çalışma ekseninde ele alacağımız konu sanat ve uluslararası ilişkilerin sistem ekseninde var olan konjonktürel gelişmeler ekseninde yorumlanması ve elbette iki disiplin ilişkisinin incelenmesi olacaktır. Uluslararası ilişkiler disiplini I. Dünya Savaşı'nı takiben gelişen yeni bir disiplin alanı olarak görülse de esasında tarih boyunca toplum, birey ve sistem içinde devletlerin karşılıklı ilişkileri söz konusudur. Burada en önemli kavramlardan biri ise şüphesiz “güç” ve gücün yarattığı etki alanıdır. Güç kavramı uluslararası ilişkiler açısından en temel kavram ve aktörler arası ilişki dinamiklerinde temel yeterlilik/yetenek göstergesidir. Bu kapsamda sanat/sanatçı nerede ve nasıl okumak gerekliliği sorusu önemlidir. Bu sorunun yanıtı esasında var olan sistemde öne çıkan en güçlü aktörler imparatorluklar ve büyük güçler ekseninde sorgulanabilir. Sanat sadece büyük devletlerin değil, aynı zamanda küresel sistem içinde devletlerin tarih yani geçmiş ile olan bağını ortaya koymada önemli bir yere sahiptir. Biz bugün pek çok tarihi değiştiren uluslararası olayı ya da lideri tablolar ve sanat eserleri ile okuyabilmekteyiz. Bu bize var olan sistemde devletlerin yarattığı etki alanlarının anlamada katkı sağlamaktadır. Bilim ve sanatın teorik anlamda gerçeklerden hareket ile sundukları yaklaşımlar farklılaşsa da özünde aynı tablolar karşımıza çıkmaktadır: Var olanı okumak ve ele almak. Bu açıdan bu çalışmanın sınırlı kalacağı alan da Türkiye tarihi ekseninde Kırıkkale'nin merkeze alındığı bir eksen sunmaktır. Çalışma kapsamında “Kralların Ressamı” olarak bilinen Rahmi Pehlivanlı'nın uluslararası etki ve ulusal tarih ekseninde yarattığı değişim ele alınacaktır. Bu çalışmanın amacı bir anlamda uluslararası ilişkiler ve sanatın karşılıklı etkisini okumak olduğu için var olan bir teorik çerçeveden ziyade güç ve etki alanı yaratma odaklı olarak bir inceleme hedeflenmektedir.

Anahtar Kavramlar: Uluslararası İlişkiler, sanat, güç, imparatorluk, sistem.

TR 71 BÖLGESİNİN SOSYO-EKONOMİK GÖSTERGELERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Yağmur AKSAN

Y. Lisans öğrencisi, Kırıkkale Üniv. SBE İktisat Anabilim Dalı.

ÖZET

Özellikle Sanayi Devrimi ve II. Dünya Savaşından sonraki yıllarda dünyada ekonomik faaliyetlerin ülkeler arasında ve bir ülke içerisinde bulunan bölgeler arasında eşitsiz dağılımı bölgesel iktisadın ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Türkiye özelinde ise özellikle Cumhuriyetin ilanından sonra ülke içerisinde bölgeler arasında sosyo-ekonomik dengesizliklerin artmaya başladığı görülmektedir. Bu dengesizlikleri giderebilmek adına çeşitli kalkınma planları ve geri kalmış bölgelere yönelik kapsamlı projeler oluşturulmuştur. Bu anlamda bölgesel çalışmalar pek çok farklı kategoriyi içerisine alabilen oldukça geniş kapsamlı bir alandır. Dolayısıyla ekonomik faktörler, fiziki ve çevresel faktörler, nüfus, eğitim, şehircilik çalışmaları, bölgenin tarih, edebiyat ve sosyo-kültürel öğeleri bölgesel çalışmalar kapsamında ele alınabilmektedir. Buradan hareketle bu çalışmada “Türkiye İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması” (İBBS) Düzey 2’de bulunan Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde illerini kapsayan TR71 Bölgesinin sosyo-ekonomik göstergelerinin ülke verileri ile kıyaslanması amaçlanmaktadır. Sosyo ekonomik göstergeler kapsamında 2013-2023 olmak üzere son on yılın nüfus, eğitim düzeyi, işgücüne katılım oranı, istihdam oranı, işsizlik oranı, ihracat ve ithalat olmak üzere dış ticaret performansı ele alınacaktır. Bu çerçevede çalışmada öncelikle bölgesel farklılıkların ortaya çıkmasında yaşanan tarihsel gelişmeler, Türkiye’de bölgesel sınıflandırılmanın temelleri üzerine durulacaktır. Daha sonra TR71 bölgesinin genel profili hakkında bilgi verilerek bölgenin sosyo-ekonomik göstergeleri ve ülke verileri birlikte değerlendirilecektir. Son olarak ise ülke içerisinde bölgenin sosyo-ekonomik göstergeler bakımından öne çıkan yönleri ve geliştirilmesi gereken yönleri ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel İktisat, Bölgesel Gelişmeler, TR71 Bölgesi, Ekonomik Göstergeler, Sosyal Göstergeler

GELİR DAĞILIMININ BELİRLEYİCİLERİ: BÖLGESEL VERİLER ÜZERİNDEN BİR ANALİZ

Oğuz ÖZTUNÇ

Doktora öğrencisi, Kırıkkale Üniv. SBE İktisat Anabilim Dalı

Sabri Kaan HALICI

Doktora öğrencisi, Kırıkkale Üniv. SBE İktisat Anabilim Dalı

ÖZET

Gelir dağılımı bir ekonomide elde edilen toplam gelirin üretim faktörlerince paylaşılmasıdır. İktisadî kalkınmada en temel göstergelerden olan gelir dağılımı toplumsal refah üzerinde doğrudan etkiye sahiptir. Adil ve eşitlikçi bir gelir dağılımı iktisadî istikrarı destekleyici rol üstlenerek ekonomik performansı olumlu istikamette etkilemektedir. Tersine eşit olmayan gelir dağılımı istikrarsızlığa neden olup iktisadî performansı olumsuz etkileyebilmektedir. Bu kapsamda iktisadî kalkınmanın bölgelere göre önemli farklılıklar gösterdiği Türkiye’de gelir dağılımının belirleyicilerini anlamak büyük önem arz etmektedir. Bu çerçevede çalışmada ekonometrik yöntemlerden *tesadüfi etkiler yaklaşımı için AR(1) kalıntılı doğrusal regresyon modeli kullanılarak* Düzey II bölgelerinde 2014-2023 dönemi için gelir dağılımını etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Analiz sonuçlarına göre bölgesel nüfus ve bölgesel yoksulluk oranlarında meydana gelecek artışların bölgesel GINI katsayısı üzerinde anlamlı pozitif etkileri olduğu bulgulanmıştır. Buna göre bahse konu değişkenlerde meydana gelecek artışlar bölgesel gelir dağılımının kötüleşmesiyle sonuçlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel İktisat, Düzey II Bölgeleri, Gelir Dağılımı, Tesadüfi Etkiler

TOPLUM YARARINA PROGRAMIN (TYP) POST-KEYNESYEN TEORİ ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ: TR71 BÖLGESİ ÖRNEĞİ

Nimet VARLIK

Doç.Dr.Kırıkkale Üniv, İ.İ.B.F, İktisat Bölümü

Oğuz ÖZTUNÇ

Doktora öğrencisi, Kırıkkale Üniv. SBE İktisat Anabilim Dalı

Mete ÇAPAR

Doktora öğrencisi, Kırıkkale Üniv. SBE İktisat Anabilim Dalı

Sabri Kaan HALICI

Doktora öğrencisi, Kırıkkale Üniv. SBE İktisat Anabilim Dalı

ÖZET

İşsizliğin çözümüne yönelik olarak kamu kesiminin sonsuz esnek emek talebinde bulunmasını ifade eden “Devletin Nihai İşveren Olması” düşüncesi ilk olarak Minsky tarafından ortaya atılan ve Post-Keynesyen teoriye dayalı bir yaklaşımdır. Dar anlamda tam istihdamı hedef alan bu yaklaşım, işsizlikten istihdama geçiş programı olarak ele alınmaktadır. Türkiye özelinde 2008 yılından günümüze uygulanan Toplum Yararına Program (TYP), Devletin Nihai İşveren Olma Rolüyle ilişkilendirilebilen bir programdır. Ancak iktisat yazınından hareketle TYP'nin işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılması yönüyle henüz bir katkı sağlamadığı görülmektedir.

TR71 bölgesi iktisadî zorluklar ile karşı karşıya olan bir bölgedir. Bu açıdan işsizlik ve gelir dağılımı gibi makroiktisadî göstergelerde iyi bir performans ortaya koyamamaktadır. Bu çalışmanın amacı, TYP'nin TR71 bölgesinde uygulanması halinde işsizlik, gelir dağılımı ve bölgesel kalkınma gibi makroiktisadi performans açısından bölgeye katkısının ve bir politika aracı olarak kullanılabilirliğinin incelenmesidir. TYP'nin potansiyel etkilerinin inceleneceği bu çalışmada, TR71 bölgesi açısından bölgesel ekonomik kalkınma için politika önerileri sunulması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda, TYP'nin iktisat yazınında eleştirilen kısımlarının dönüştürülmesi suretiyle işsizlikle mücadele açısından TR71 bölgesi özelinde uygulanmasının yalnızca işsizlik açısından değil aynı zamanda diğer farklı makroiktisadî göstergeler açısından da olumlu sonuçlar vermesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Devletin Nihai İşveren Olması, Post Keynesyen İktisat, Toplum Yararına Çalışma Programı, TR71 Bölgesi